

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 46:

Forespørgsel til udenrigsministeren [om regeringens holdning til planerne om sikkerheds- og forsvarspolitiske beslutninger på EU-top-mødet i juni].

Af Keld Albrechtsen (EL) og Søren Søndergaard (EL).

(Forespørgslen anmeldt 24/3 99).

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den sidste sag på dagsordenen var:

3) Forespørgsel nr. F 38:

Forespørgsel til miljø- og energiministeren:
»Hvad kan ministeren oplyse om det nærmere indhold i den fremlagte strategi for en styrket indsats på kemikalieområdet og om opfølgningen herpå?«

Af Martin Glerup (S), Hans Christian Schmidt (V), Lene Espersen (KF), Steen Gade (SF), Ebbe Kalnæs (CD), Vibeke Peschardt (RV), Søren Kolstrup (EL) og Ole M. Nielsen (KRF).

(Forespørgslen anmeldt 16/3 99. Fremme af forespørgslen vedtaget 19/3 99).

Formanden:

Jeg gør opmærksom på, at afstemning om eventuelle forslag til vedtagelse vil blive udsat til i morgen, torsdag den 8. april 1999.

Ordføreren for forespørgerne, hr. Martin Glerup.

Begrundelse

Martin Glerup (S):

Allerede i forbindelse med drøftelserne af regeringens natur- og miljøpolitiske redegørelse i efteråret 1996 satte Folketinget gennem vedtagelse af en dagsorden afviklingen af miljøfarlige stoffer som et af de fire vigtigste miljøpolitiske indsatsområder de kommende år.

I 1997 tiltrådte Folketinget Nordsøkonferencens målsætning om udfasning af miljøfarlige stoffer over en 25-årig periode.

Begge disse vedtagelser skete med god grund, for her er et område, hvor der i høj grad mangler viden om virkning på sundhed og miljø. Vi må erkende, at de farlige kemiske stoffer betyder nogle megastore udfordringer: det store antal kemiske stoffer, som anvendes, den manglende viden om de farer og risici, som stofferne udgør, og behovet for at finde alternativer.

Sagens alvor afspejles også i regeringsgrundlaget, hvor der er et stort afsnit om dette spørgsmål. Derfor er det også tilfredsstillende, at regeringen har fremlagt en gennemarbejdet strategi for en styrket indsats på kemikalieområdet. Der er behov for en styrkelse; det går for langsomt.

På den baggrund har et bredt felt af partier her i Folketinget taget initiativ til denne forespørgselsdebat, som forhåbentlig bliver et passende startskud for en stor indsats med høringer og temamøder om strategien og de nødvendige opfølgende handlingsplaner og bekendtgørelser, for kampen mod miljø- og sundhedsfarlige kemikalier klares ikke i en håndevending, men kræver et langt, sejt træk.

Besvarelse

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Jeg skal først sige tak til dem, der har taget initiativet til denne forespørgselsdebat i dag. Det omfatter alle Folketingets partier på nær to, tror jeg, og jeg tager dette som udtryk for en meget bred interesse for det, som hr. Glerup også sagde her: at lade denne debat i dag være startskuddet til en større proces, en større debat, til afklaring af partiernes og dermed Folketingets holdning til de vigtige spørgsmål, der er indeholdt i regeringens kemikaliestrategi.

Vi præsenterede vores strategi i midten af januar. Det er regeringens bud. Det er ikke ensbetydende med, at regeringen har den opfattelse, at tingene ikke kan gøres bedre. Vi vil meget gerne deltage i diskussionen og lade os inspirere af de forslag, partierne har, og jeg håber derfor, at den debat, som vi skal have her i dag, kan give et godt bidrag i den retning.

Emnet for regeringens kemikaliestrategi er primært de mange tusinde kemikalier, som anvendes industrielt. Derimod er der kun lidt om tale i strategien af de problemer, der er knyttet til pesticiderne. Efter at det såkaldte Bicheludvalg er blevet færdig og har afgivet sin rap-

port, regner jeg naturligvis med, at vi får lejlighed til senere i år her i Folketinget at drøfte den fremtidige indsats over for pesticiderne.

Baggrunden for denne opdeling mellem på den ene side pesticiderne og på den anden side industrikemikalierne er, at pesticiderne, som har begrænsede anvendelsesområder, og som findes i et overskueligt antal, er reguleret gennem en godkendelsesordning – i øvrigt en godkendelsesordning, som jeg tror alle, der har behandlet den, har udtalt sig meget anerkendende om – mens industrikemikalier, som findes i et uoverskueligt antal og med mange forskelligartede anvendelsesområder, i almindelighed kun er reguleret gennem reglerne om fareklassificering og mærkning, reglerne om anvendelse af nye stoffer og risikovurdering af eksisterende stoffer, samt for udvalgte stoffers vedkommende regler om anvendelsesbegrænsning.

Herudover findes der i andre ministeriers lovgivning regler om anvendelse af kemiske stoffer i fødevarer og i lægemidler til mennesker og dyr. Disse er heller ikke berørt i strategien, da der er tale om en meget nøje regulering i anden lovgivning, og de adskiller sig også fra industrikemikalierne ved, at det er meget veldefinerede anvendelsesområder, det drejer sig om.

Nogle af kritikerne af regeringens kemikaliestrategi har advaret imod, hvad de læser i strategien som en »kemiforskrækkelse«, og understreger, at det moderne samfund, den moderne civilisation, jeg havde nær sagt den moderne industri og komfort, simpelt hen ikke var mulig uden anvendelse af kemiske stoffer.

Jeg er naturligvis fuldstændig enig i, at vi ikke skal lade os forskrække og havne i den grøft, der betyder, at man siger nej til anvendelse af den moderne kemiske produkter.

Vi ved også, at opdelingen mellem naturligt forekommende stoffer og syntetiske stoffer som udtryk for, hvad der er rent og trygt, og hvad der ikke er rent og trygt, ofte kan være vildledende. Bly, eksempelvis, er et i naturen forekommende stof, som er stærkt giftigt og svært nedbrydeligt. Det er vi naturligvis nødt til at regulere, selv om det er et naturligt forekommende stof. Mange syntetiske stoffer derimod er helt uskadelige og kræver ingen regulering fra vores side.

Når jeg alligevel mener, at vi har grund til bekymring, skyldes det, at produktionen og forbruget af kemiske stoffer i løbet af de sidste 50 år er steget helt eksplosivt. Jeg er opmærk-

som på, at denne udvikling har haft mange gode effekter i form af bedre og billigere produkter, lettere arbejdsprocesser osv. I de seneste år, for ikke at sige i de seneste årtier, har vi imidlertid måttet erkende, at nogle af de stoffer, som vi bruger i endda meget store mængder, har skadelige effekter for enten mennesker, natur eller miljø. Hertil kommer, at størstedelen af de mange stoffer, vi anvender, slet ikke er undersøgt til bunds.

Denne situation stiller os naturligvis i et dilemma, det, man kunne kalde civilisationens dilemma. Vi skal finde ud af, hvordan vi kan undgå de skadelige effekter uden at opgive det moderne velfærdssamfund, det moderne industrisamfund, vi lever i, og som vi – trods alle problemer – også værdsætter.

Desværre er de lette løsninger svære at få øje på. Det skyldes bl.a., at antallet af stoffer, som anvendes, er så umådelig stort, og at vi ikke ved nok om stoffernes effekter til at kunne afgøre, hvilke stoffer der kan være skadelige, i hvilke anvendelser og i hvilke koncentrationer de kan være skadelige, og hvilke der er harmløse.

I de senere år er der gjort en indsats, men jeg er nødt til at sige, at problemerne langtfra er løst. I et forsøg på at beskrive veje til at løse problemerne har regeringen offentliggjort sin strategi for en styrket indsats på kemikalieområdet. Strategien beskriver, hvad vi har gjort i de senere år, hvor problemerne er, og hvilke initiativer vi kan tage i de kommende år. Den er opdelt i, hvad vi selv kan gøre her i Danmark, hvad vi skal arbejde for i EU, og hvad vi skal arbejde for på verdensplan, altså på et globalt plan.

Denne opdeling skyldes, at det varierer fra stof til stof, bl.a. afhængig af anvendelsesmåden, og hvordan det spredes, om vi kan løse problemerne selv, eller om vi er nødt til at søge fælles løsninger med andre lande.

På det hjemlige plan, altså på det nationale niveau, har vi i ministeriet, altså Miljø- og Energiministeriet, inden for det sidste år taget en lang række initiativer i relation til problemerne, der er forbundet med kemiske stoffer. Vi arbejder for det første for, at problemerne angribes bredt gennem en produktorienteret miljøindsats, hvor man sætter fokus på produktionens samlede miljøbelastning set i et livscyklusperspektiv, altså produkterne fra vugge til grav, herunder også deres indhold af kemiske stoffer.

Desuden er Miljøstyrelsens liste over uønskede stoffer blevet udsendt. Listen er et klart signal til bl.a. fremsynede virksomheder om, hvilke stoffer de skal overveje at skifte ud med andre, altså substituere. I forlængelse af listen er der en række initiativer på vej, der skal begrænse brugen af konkrete stoffer. Jeg kan som et eksempel nævne nye regler om bly samt om bundmaling og indendørsmalinger med indhold af opløsningsmidler.

Andre initiativer venter på, at vi får mere viden om stofferne. I den forbindelse er det naturligvis vigtigt at støtte et udviklingsarbejde, der kan give os denne viden. Kemikalieinspektionen er styrket, og borgere og virksomheder har fået mulighed for at ringe til Kemitelefonen, hvor de kan få oplysninger om reguleringen af kemiske stoffer.

Jeg har tidligere sagt, at kemikaliestrategien er en kritik af de manglende resultater af risikovurderingsarbejdet i EU. Det står jeg selvfølgelig ved. Det går alt for langsomt i EU. Det er slet ikke tilfredsstillende, at man endnu ikke har offentliggjort en eneste risikovurdering og dermed ikke er helt færdig med at behandle et eneste stof.

Vi må tage i betragtning, at målet i første omgang er at risikovurdere 2.700 stoffer, der produceres i størst mængde, det vil sige i mængder, der overstiger 1.000 ton om året.

Sammen med en række af de øvrige miljøprogressive lande i EU har Danmark siden sidste forår arbejdet målrettet på at få gang i diskussionen om, hvordan den nuværende indsats i EU-regi kan gøres mere effektiv, og jeg synes godt, man kan sige, at vi allerede har opnået nogle resultater. Så måske er der grund til en vis behersket optimisme her.

Kommissionen, altså EU-Kommissionen, udsendte i november en større rapport, hvor man evaluerede de centrale EU-regler på kemikalieområdet og foreslår ændringer, der ligger helt på linje med det, som vi også arbejder for. Bl.a. er Kommissionen inde i overvejelser om at forenkle risikovurderingsarbejdet, at benytte gruppevurdering af stoffer samt at benytte hurtigere procedurer til at vurdere stoffer, som vides at have farlige effekter. På rådsmødet før jul holdt vi i Ministerrådet Kommissionen fast på at fortsætte dette arbejde.

Desuden har Kommissionen i februar i år afholdt en workshop for myndigheder, industri og grønne organisationer, hvor man drøftede, hvordan man kunne komme videre med pro-

blemernes løsning. Det er i særlig grad vigtigt, at vi får vedtaget nye EU-regler, der forenkler risikovurderingsarbejdet og får etableret hurtigere procedurer for vurdering af stoffer, som vi mener har farlige virkninger.

Også på det regionale og globale område er der sket fremskridt, bl.a. takket være en indsats, vi også har udfoldet fra dansk side. I Kyoto-protokollen fra december 1997 indgår der ud over CO₂-reduktion f.eks. også, at bestemte stoffer med kraftig drivhuseffekt skal reduceres.

I efteråret var jeg sammen med en række af mine kolleger, og jeg underskrev i Rotterdam en bindende konvention om information i forbindelse med handel med farlige kemikalier. Den skal nu ratificeres, og der skal gennemføres en global vurdering af behovet for regulering af de såkaldte POP-kemikalier, dvs. persistente eller rettere svært nedbrydelige organiske forureningsstoffer.

Efterhånden er også generationsmålet indarbejdet i alle de forskellige havkonventioner. Generationsmålet er som bekendt målsætningen, som vi oprindeligt fastslog i Esbjerg, jeg tror, det var i 1995, om, at udledning og tab af farlige stoffer til miljøet skal være bragt til ophør i år 2020. Samtidig arbejdes der nu videre på at gøre dette mål operativt og definere, hvilke stoffer der skal reguleres, og netop i de seneste måneder har Danmark kunnet medvirke til afgørende fremskridt i dette arbejde.

Må jeg også nævne den danske miljøbistand, der giver et vigtigt bidrag til at sikre, at der også gøres noget ved problemerne i Central- og Østeuropa og i den tredje verden. Den hidtidige indsats har ikke løst problemerne, men måske har den bragt os tættere på en løsning af nogle af dem. Vi må jo huske, at på kemikalieområdet er vi oppe imod meget stærke kræfter. Den kemiske industri har meget stærke økonomiske interesser knyttet til denne sag, og den er fantastisk aktiv på det internationale plan. Og ikke altid for det gode.

Desuden har industrien hidtil haft gode muligheder for at gøre sin indflydelse gældende, fordi der ikke har været nogen modindflydelse, f.eks. fra miljøorganisationernes side. Jeg vil gerne se, at denne balance bliver mere lige, og at hele processen i det hele taget bliver langt mere åben, end den har været indtil nu.

På et tidspunkt foreslog jeg for at provokere, at den kemiske industri skulle være medlem af EU, så den sad med ved bordet med et medlemslands forpligtelser og rettigheder, så alt

foregik i fuld offentlighed og for at frisætte nationale regeringer til at forfølge deres egen politik i stedet for bare at varetage den kemiske industris snævre interesser.

I regeringens strategi har vi prøvet at lave en prioritering. Vi har prøvet at nævne de punkter, man først og fremmest skal sætte ind over for. Vi ved, at vi ikke har ubegrænsede ressourcer. Vi ved, at vi er nødt til at vælge nogle områder ud, hvor vi skal gøre en særlig indsats.

Jeg vil ikke gennemgå alle de konkrete initiativer. Jeg går ud fra, at Folketinget selvfølgelig har studeret strategien. Jeg kan kun sige, at jeg glæder mig til at høre reaktionerne fra partierne, især når det drejer sig om de kommende initiativer med nye lister over uønskede stoffer, øget anvendelsesbegrænsning, mere direkte brug af forsigtighedsprincippet, større ansvar for producenterne osv. Jeg tror, at alle disse initiativer er med til, at vi får mere hold på de kemiske stoffer, som vi anvender i vores hverdag.

Jeg skal også nævne, at regeringen lægger afgørende vægt på, at der sker en ressourcemæssig styrkelse af Miljøstyrelsens kemikaliekontor, så der både er et bedre tilsyn, en bedre faglig forberedelse og en bedre medspiller for industrien, grønne organisationer og andre myndigheder, når det drejer sig om kemikaliekontrollen i Danmark.

Som sagt er regeringen optaget af at høre de politiske partiers reaktioner og kommentarer og bidrag til, hvilke indsatsområder der skal prioriteres i forhold til andre indsatsområder.

Forhandling

Martin Glerup (S):

Produktionen af kemiske stoffer er steget drastisk de seneste 50 år. Det betyder, at kemikalietrykket i vores hverdag er øget væsentligt. Samtidig er vores viden om de mange forskellige kemiske stoffers påvirkning af sundhed og miljø mangelfuld.

Det er påfaldende, at der samtidig med den stigende brug af kemiske stoffer er sket en mærkbar forøgelse af børn med astma, høfeber, bronkitis og eksemmer, ja, en undersøgelse sandsynliggør, at hver fjerde barn har været plaget af en eller flere allergier eller overfølsomheds sygdomme inden for det seneste år – og hvad med de mange kræfttilfælde?

Jeg nævner ikke disse eksempler for at opmuntre til nogen form for kemifobi, da største-

delen af de ca. 20.000 kemiske stoffer, som markedsføres og bruges i Danmark, ikke har uacceptabel påvirkning af sundhed og miljø.

Det er derimod Socialdemokratiets opfattelse, at det er nødvendigt at styrke indsatsen lokalt, nationalt og globalt for at finde frem til de sundheds- og miljøskadelige stoffer i vrmlen af kemikalier, som er mest farlige, og få dem udfaset og erstattet med ikkefarlige stoffer. Vi mener ikke, at der absolut skal lig på bordet, før der gribes ind. Derfor er kemikalieområdet oplagt at bruge forsigtighedsprincippet på, og derfor er en lettelse af kemikalietrykket et højt prioriteret område i regeringsgrundlagets miljøafsnit.

Miljø- og energiministeren fremlagde i januar regeringens strategi for en styrket indsats på kemikalieområdet. Strategien indeholder fire hovedelementer:

For det første skal forbruget af de problematiske stoffer ned. For det andet skal kemikaliekontrollen skærpes, producentansvaret øges, og forbrugers adgang til oplysning lettes. For det tredje skal EU-reguleringen forbedres, og EU-vurderingsprocessen skal forenkles og effektiviseres. For det fjerde skal Danmark på globalt plan medvirke til styrket kemikaliregulering og opbygning af viden om kemikalie-håndtering, ikke mindst i den tredje verden.

Det er klart for enhver, at der skal arbejdes målbevidst både her i Danmark og i EU på at få kemikalietrykket ned. Siden 1980 har der været krav om, at nye stoffer skal undersøges og anmeldes, før de må sælges i EU, og siden da er der anmeldt knap 3.000 stoffer, men mindst lige så vigtigt er det, at de tusindvis af stoffer, som var i anvendelse før den tid, bliver vurderet.

I 1993 gav forordningen om eksisterende stoffer startskuddet til risikovurdering af de gamle stoffer, og det er man gået i gang med uden at komme tilstrækkelig langt. Som et klart positivt element undersøges stofferne i modsætning til tidligere for deres virkning på helheden, altså sundhed, natur og miljø, men problemet er, at det går for langsomt.

Det bliver nødvendigt at bruge mange virkemidler for at løse det her problem, for hele vores levevis er gennemsyret af kemi. Vi bruger kemi til vask, rengøring, hovedpinepiller samt til allehånde bohaver, beklædningsgenstande og emballage for at nævne et beskedent udpluk. Og vi genfinder de miljøfarlige kemiske stoffer i rensningsanlæg, spildevandsslam, hvoraf en pæn del er så forurenede, at den ikke kan gå

videre som en god og billig gødning på markerne som led i det økologiske kredsløb.

Kampen mod den miljø- og sundhedsfarlige del af kemikalierne vindes ikke med et fingerknips, men gennem et langt, sejt træk. Trods ny tiltag ude og hjemme skal vi have mere power på det her vigtige område. Debatten i dag kridter banen op for det lange, seje træk, der er nødvendigt. Den proces skal fortsætte ved kemikaliehøringen i maj og herefter videreføres gennem kulegravning af en række, vigtige temaer.

På baggrund heraf skal jeg på vegne af Socialdemokratiet, Venstre, Det Konservativt Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Dansk Folkeparti, CD, Det Radikale Venstre og Kristeligt Folkeparti fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

»En styrket indsats på kemikalieområdet tillægges afgørende vægt. Folketinget har i forlængelse af vedtagelsen af D 49 den 30. januar 1997 noteret sig, at regeringen nu har fremlagt en strategi for en styrket indsats på kemikalieområdet. På den baggrund opfordrer Folketinget miljø- og energiministeren til

- i den kommende samling at fremlægge konkrete udspil til opfølgning af strategien og
- at uddybe elementer i strategien, f.eks. i form af offentlige konferencer og temahøringer.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 55).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (Se ovenfor). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Jeg noterede, at den socialdemokratiske ordfører talte om, at der skulle mere power på kemikaliestrategien. Det er jeg ganske enig i. Den socialdemokratiske ordfører nævnte også, at der skal arbejdes på nationalt plan, EU-plan og globalt plan. Den socialdemokratiske ordfører nævnte så, at vi skal have forbrugsbegrænsning, kontrol og producentansvar. Har jeg forstået den socialdemokratiske ordfører rigtigt, at når der er tale om mere power – altså mere national power – er der tale om, at man ønsker, at vi nationalt set skal begrænse forbruget?

Jeg synes, at det kunne være rart, hvis den socialdemokratiske ordfører måske kunne løfte sløret en lille bitte, bitte, bitte smule mere for, hvad man forestiller sig skal foregå på nationalt plan, på EU-plan og på globalt plan. Eller er det sådan, at det alt sammen skal foregå samtidig? Jeg tror, det er en vigtig debat, netop fordi vi også ved, at det er et så stærkt EU-reguleret område.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Når Socialdemokratiet mener, at der skal mere power på, så går det på, at vi ønsker, at der skal ske en effektiv indsats både på det lokale, det nationale og det internationale plan. Det er jo sådan, at en række af de her forhold og de skader, der sker, er grænseoverskridende. Samtidig er der en EU-regulering, som betyder, at vi også skal arbejde internationalt og arbejde dybt for at få ændret de her ting, sådan som miljøministeren også har gjort sit til på mødet i december, hvor man har pålagt Kommissionen at komme med et bedre oplæg på kemikalieområdet end tidligere.

Så det er et både-og, og jeg mener, at indholdet og forberedningen af de tiltag, der sker, skal vi i god samdrægtighed drøfte i de kommende måneder her i Folketinget, sådan at vi får et godt resultat ud af det.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Jeg skal takke for svaret og sige, at jeg synes, det er meget vigtigt at konstatere, at man altså fra regeringens side har viljen til en national indsats, der begrænser forbruget her i Danmark, eventuelt også produktionen af farlige og uønskede stoffer.

Hans Christian Schmidt (V):

Venstre har længe ønsket, at der blev udformet en overordnet strategi for kemikalieområdet, og Venstre tillægger en styrket indsats på kemikalieområdet afgørende vægt. Vi har derfor set frem til denne redegørelse, siden Folketinget i januar 1997 vedtog D 49 og besluttede, at der skulle udarbejdes en strategi. Vi hilser således forslaget velkommen.

Politikken på kemikalieområdet har længe været præget af spredte tiltag foretaget på baggrund af ensidige ønsker om at afskaffe mange kemikalier. Dette har også medført flere hovsalsløsninger, og det er Venstre selvfølgelig mod-

stander af. For Venstre er kemikalieområdet nemlig meget vigtigt. Der er kemikalier overalt, hvor mennesker færdes i dag, i hjemmet, på arbejdspladsen, på skoler, i daginstitutioner, og derfor er der ikke plads til at lave den her slags hovsæløsninger og andet, hvor vi har oplevet nogle forføjede indgreb. Vi skal derimod med i en prioritering.

Venstre er overordnet enig i regeringens målsætninger. Vi mener, det er afgørende, at den fælles EU-politik bliver mere effektiv og forenkles, således at EU-vurderingsprocessen bliver hurtigere. Det internationale samarbejde er en afgørende faktor i bekæmpelsen af farlige og miljøskadelige kemikalier. Kemikalier er grænseoverskridende, og derfor er en samlet indsats en forudsætning for et vellykket resultat.

Venstre ønsker således, at hovedvægten bliver lagt på international regulering og en styrkelse af EU-reguleringen. Vi finder det ligeledes vigtigt at få skabt et helt og fyldestgørende billede af de 100.000 stoffer inden for EU, der er omfattet af forordningen om eksisterende stoffer. Herefter skal der arbejdes for at afskaffe anvendelse af de mest problematiske stoffer.

Det er efter Venstres opfattelse hårdt tiltrængt, at listen over uønskede stoffer revideres. Vi kan derfor bakke helt op om det forslag, der er fremsat. Det er afgørende, at vi har styr på og overblik over, hvilke stoffer der er farlige. Forbrugerne skal ligeledes sikres mod skadelige virkninger fra produkter ved at producenterne pålægges et større ansvar, en forpligtelse til at oplyse om eventuelle bivirkninger, uden at dette dog resulterer i en omvendt bevisbyrde, hvor producenterne skal bevise, at stofferne er ufarlige.

Venstre finder det nødvendigt, at forsigtighedsprincippet bliver inddraget i beslutningsprocessen. Det er ikke rimeligt at afvente det endegyldige bevis for et stofs skadelige egenskaber i tilfælde, hvor der er risiko for alvorlig skade på mennesker eller miljø. Det er derfor vigtigt for Venstre, at politikken på dette område udarbejdes på baggrund af fornuftige argumenter og saglig dokumentation. Vi ser derfor gerne, at der gøres en indsats for at forbedre dialogen om kemiske stoffer, og at der kommer en mere kvalificeret debat, hvor også, som ministeren var inde på, nytteværdien af kemiske stoffer fremgår.

Vi har forstået af høringssvarene, at der blandt andet er blevet foreslået oprettelse af et miljørisikoråd knyttet til Akademiet for de tek-

niske Videnskaber. Rådet skulle efter forslaget medvirke til at sikre en kvalificeret debat om emner inden for miljø og sundhed, hvor debatten skulle bygge på saglighed, helhed og proportionalitet. Vi vil selvfølgelig meget gerne drøfte forslaget.

En konstruktiv debat, som der senest er sket på pesticidområdet i Bichel-udvalget, der har gennemarbejdet og meget seriøst behandlet hele pesticidområdet, finder Venstre eksemplarisk. Man kunne måske forestille sig noget lignende på kemikalieområdet, i hvert fald trænger kemikalieområdet til at blive oplyst – belyst, om man vil. Bichel-udvalget fik gennem deres bredtfaavnende ekspertise sat kraftig spot på pesticidområdets vigtige problemer; et resultat, der fremkom på baggrund af dygtige faglige vurderinger, og en sådan gennemgang vil være af betydning også for kemikalieområdet.

Regeringen vil arbejde for øget tempo i anvendelsesbegrænsningsarbejdet. Det er Venstre tilhænger af, men må endnu en gang opfordre til at styrke det internationale samarbejde. Lokale danske forbud og anvendelsesbegrænsninger kan være problematiske, hvilket jeg også forstår at regeringen ligeledes erkender.

Regeringens strategi lægger op til, at gruppen af produkter, der skal anmeldes til produktregistret, skal udvides. Den foreslår da også, at produkter, der udelukkende anvendes til privat brug samt produkter, der ikke er omfattet af farlighedsbegrebet, skal anmeldes til produktregistret.

Eftersom resten af EU ikke har tilsvarende krav om anmeldelse af kemiske stoffer og produkter, kan det måske forudses, at der kan blive problemer med at skaffe detaljerede sammensætningsoplysninger fra udenlandske producenter og leverandører, og herved kunne man jo frygte, at danske virksomheder og forbrugere vil gå glip af nye, mindre miljøskadelige produkter, da anvendelsen ikke bliver accepteret i produktregistret på grund af de manglende oplysninger. Vi beder blot om, at ministeren her har øje for den udvikling, så det ikke er det, der vil ske.

Venstre glæder sig til den følgende videre debat og ser frem til at høre ministerens svar, og vi vil selvsagt arbejde konstruktivt med at skabe en seriøs debat på hele kemikalieområdet. Den må også gerne indeholde nogle flere analyser, sådan at vi får kastet lys over hele området, som jo altså ikke har været udsat for samme gennemgang som andre miljøemner.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Jeg synes, det var interessant at høre Venstres ordfører heroppefra sige, at der skulle lægges meget vægt på det internationale, der skulle også lægges vægt på EU, og så skulle der vistnok også gøres noget nationalt. Det stod mig ikke helt klart, hvor meget Venstre mener der skal gøres nationalt, men jeg ved, at i hvert fald ifølge Venstres ideologi er forestillingen om den frie forbruger en meget vigtig tese.

Hvad vil Venstre egentlig gøre for at sikre, at den frie forbruger kan blive en fri forbruger og fravælge produkter, der er meget skadelige? Altså det kræver jo gennemskuelighed, og det kræver mulighed for fravalg. Derfor synes jeg, det kunne være interessant at høre, hvad det er for f.eks. en tydelig mærkningsordning, som Venstre kunne være interesseret i at give et konstruktivt bidrag til, som vi jo hørte man meget gerne vil.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Det, jeg gerne vil spørge hr. Hans Christian Schmidt om, er dokumentationen for, at vi har haft så mange hovsaløsninger og forfejlede indgreb på kemikalieområdet. Jeg er enig i, at hele området er alt for dårligt dækket. Det har jeg også forstået at ministeren er enig i. Det er rigtigt, at der har været spredte tiltag, men om vi har haft hovsaløsninger, det har jeg svært ved at se.

Min egen opfattelse er faktisk, at vi har manglende løsninger, vi har simpelt hen ikke grebet ind, og det er det største problem på hele kemikalieområdet.

Hvis vi f.eks. tager slamdiskussionen, som vi havde i Folketinget for et par år siden, som jo egentlig skulle løses ved, at man går tilbage til kilden og løser det ved at få de stoffer ud af slammet, som er farlige, så er det karakteristiske jo, at det har vi ikke taget os sammen til. Nu får vi en phtalatredøgørelse, som vil være en del af, at vi kan begynde at løse problemerne ved kilden.

Men mit spørgsmål til Venstres ordfører er: Var det egentlig ikke forkert sagt, at vi har haft hovsaløsninger? Er den rigtige fremstilling ikke, at vi ikke har lavet nogen rigtige løsninger på kemikalieområdet?

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Jeg skal kort svare hr. Steen Gade. Det ligger jo sådan, at vi jo har udpræget mangel på oplysninger på kemikalieområdet, og at vi ikke har fået dem ind i en samlet prioritering, men at vi har taget et enkelt stofområde, f.eks. antibegroningsmiddel på bådene, og så har vi taget det ud og sagt: Nu tager vi det.

Vi siger blot, at vi ikke synes, man skal føre en debat, der kører på et enkelt middel. Vi skulle gerne have en stor, bred debat, der er præget af, at man virkelig har været inde og analysere det. Også sådan som vi f.eks. har set det nu på pesticidområdet.

Og må jeg så sige til hr. Søren Kolstrup, at det jo var sådan, at jeg netop nævnte, at vi har sagt, at forbrugerne skal sikres mod skadelige virkninger fra produkter, ved at producenterne pålægges et større ansvar, en forpligtelse til at oplyse om eventuelle bivirkninger, uden at dette dog skal resultere i en omvendt bevisbyrde.

Jeg synes jo nok, at vi går ind og siger det. Jeg glæder mig faktisk over, at hr. Søren Kolstrup i dag tilkendegiver, at vi skal have en bedre mærkningsordning. Vi har jo netop rejst det forslag om et belastningsindeks, som skal fortælle, hvor meget et stof belaster miljøet. Der havde jeg en overgang opfattelsen af, at Enhedslisten ikke kunne støtte en sådan mærkningsordning til gavn for forbrugerne. Jeg er glad for i dag at kunne konstatere, at vi nu er på samme vej. Men jeg fik bare ikke oplevelsen den første gang, vi diskuterede det. Jeg siger tak for tilkendegivelsen i dag.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Jeg tænkte nok, at hr. Hans Christian Schmidt ikke havde et eksempel på en hovsaløsning, for det, der kom nærmest her, var antibegroningsmidler. Jamen antibegroningsmidler er der jo fuld dokumentation for er skadelige og farlige. Det er jo derfor, man internationalt arbejder for – godt nok med en alt for lang frist – at man også skal have dem afskaffet på kommercielle skibe; så vi ved, at de er farlige.

Nej, det er et godt eksempel på det, der er min tese, at vi ved en hel masse, hvor vi ikke har grebet ind af en lang række forskellige grunde. Det er jeg så enig med Venstres ordfører i, også fordi jeg faktisk synes, det var en udmærket tale, som gør, at vi bredt kan komme videre på kemikalieområdet her i Folketinget.

Det er sandt, at der er så mange uundersøgte ting, at det godt kan vise sig, at der er farlige ting, som vi faktisk ikke har fået ordentligt fat på, fordi vi ikke har et samlet overblik, og det er meget vigtigt, at vi arbejder videre på at få det også i en international sammenhæng, for ellers får vi det nemlig ikke.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Det var angående antibegroningsproblematikken: Jeg vil gerne understrege, før debatten kører af sporet, at noget er der dog gjort, idet Miljøstyrelsen har pillet de 100 skadeligste stoffer ud og lavet en anbefaling af, at man lod være med at bruge de stoffer, og at der nu skal ske en yderligere vurdering af de 26 farligste af de stoffer. Så jeg vil godt spørge hr. Schmidt, om det dog ikke er et skridt i den rigtige retning, selv om vi selvfølgelig godt ved, at hele dynen af 20.000 kemiske stoffer er fantastisk vanskelig at skaffe sig et nøjagtigt overblik over, for ikke nok med at det er 20.000 stoffer, men de kan indgå i forskellige sammensætninger osv. osv., så vi er nødt til virkelig at tage fat på det her område og skabe en metodik.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Jeg er meget vel vidende om, at hr. Schmidts yndlingsbetragtning er belastningsindekset. Det er et, man kan komme meget langt med her i verden ifølge Venstre. Jeg skal ikke blande mig i Venstres forestilling omkring den meget stærke kærlighed, man har til den taktik eller strategi, hvad vi skal kalde det.

Mit spørgsmål til Venstres ordfører lyder: Når parfumeindustrien og kosmetikindustrien nægter at skrive de risikable parfumestoffer på indholdsdeklarationen, og det nationale og EU's statsapparat er en dikkende lammehale i forhold til denne industri, ønsker hr. Schmidt så, at vi tager opgøret med industrien og siger: Vi er ligeglade med, hvad I siger; vi synes, det er vigtigst at oplyse forbrugerne fuldt ud om, hvad det er for konkrete parfumestoffer, fragrance, der er i?

Jeg synes, det er så rart at gøre det lidt konkret; men jeg skal ikke blande mig i belastningsindeksdiskussionen i dag.

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Jo, men det mener jeg bestemt hr. Søren Kolstrup skal blande sig i. Nu skal han da ikke begynde at gå fra det gode forslag, han kom med, om, at han vil med ind og mærke. Jeg har forstået det som en positiv tillkendegivelse med hensyn til belastningsindekset, og den siger jeg tak for.

Men jeg vil gerne sige, at hvis det er meningen, vi skal udvide det til andre områder, så skal hr. Søren Kolstrup blot stille forslagene, så vil vi da forholde os til det. Det synes jeg er helt fint. Vi er på rette vej nu, og når vi er glade for belastningsindekset, ja, så hænger det jo sammen med Venstres bekymring for miljøet. Vi synes, det er vigtigt, at befolkningen kan træffe de rigtige valg, og det kan den jo ikke, uden den bliver oplyst om, hvad produkterne indeholder.

Så vil jeg sige til hr. Martin Glerup: Jamen jeg har jo netop tilkendegivet her i min tale – og jeg skal gerne sige det igen – at det efter Venstres opfattelse er hårdt tiltrængt, at listen over uønskede stoffer revideres. Vi kan derfor bakke helt op om regeringens forslag. Bedre kan man vel ikke få det som regeringsparti, at vi faktisk bakker op om forslaget.

Og til hr. Steen Gade vil jeg kun sige, at når jeg nævner hovsaløsningen, så er det jo, fordi det jo virkelig var noget, der var et hovsa i. Pludselig kom det op, at nu skulle man til at forbyde det middel, som hed et antibegroningsmiddel, og man begyndte at diskutere, om skibene skulle hejse op, og om de skulle spules osv.

Jeg siger blot, at det da var noget af et hovsa. Man kan være for eller imod, men jeg tror da nok, at de fleste – jeg tror endda, det gælder ministeren – gerne havde set, at vi kunne have fået det ind i en samlet debat, hvor vi kunne prioritere det; altså én samlet debat, hvor vi forholder os til alting og ikke skal have sådanne nogle enkeltelementer ud. Jeg tror også – i øvrigt også for selve debatten, for hele kemikaliedebatten – at det er langt bedre, at vi kommer ind og får en samlet fremstilling og en samlet prioritering.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Jeg skal tidligere som nu gøre Venstres ordfører opmærksom på, at Enhedslisten ikke tror på belastningsindeksstrategien.

Men jeg må så konstatere, at Venstres ordfører ikke ønskede at svare på mit spørgsmål, der hed, om det var en god idé, at kosmetikindustri og parfumeindustri oplyste om de risikable parfumestoffer på indholdsdeklarationen.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Diskussionen om antibegroningsmidlerne er gammel. Den er rejst internationalt, fordi man har dokumentation for, at det her er giftigt. Så har vi i Danmark lukket øjnene for, at lystsejlere også bruger det, og vi har lukket øjnene for, at det er et stort miljøproblem på havbunden; det var specielt undersøgelser i Århus, der dokumenterede, at det her var et problem.

På den baggrund var vi nogle, der syntes, at vi skulle presse miljøministeren til, at vi skulle gøre noget i Danmark. For øvrigt gør vi det ikke som enegang. Svenskerne var i gang, før danskerne kom i gang, og jeg er sikker på, at hvis vi får den politik igennem, som nu er sat på skinner, så har vi en chance for, at vi i løbet af kort tid får forbudt disse stoffer også i hele EU.

(Kort bemærkning).

Ole M. Nielsen (KRF):

Når vi har diskuteret pesticider, så har bl.a. Venstre jo i det seneste års tid, eller hvor længe det nu har stået på, altså jævnlig fremført det her med, at vi har de her mange tusinde stoffer i mængder på flere millioner ton osv., som man skulle have opklaret, før man gjorde noget ved pesticiderne. Den har jeg ikke helt kunnet tilslutte mig, men jeg har forstået problematikken.

Og nu synes jeg faktisk, at Venstres ordfører kom til at afsvække sin ellers gode ordførertale med det seneste indlæg her, hvor det lyder, som om Venstre vil have oplyst og afdækket alle 200.000 kemiske stoffers effekter, før man begynder at gøre noget ved det første.

For mig skal det ikke være antibegroningsmidler; sådan har jeg ikke taget stilling til det, og jeg synes også, det er problematisk, så længe man ikke har et alternativ, og så længe man ikke kan bruge et forbud også mod erhvervsskibsfarten.

Men jeg synes altså, Venstres ordfører skulle have en chance for at korrigere, at vi ikke skal have alt klarlagt om alle stoffer, før vi begynder at gøre noget ved ét af dem, måske det værste eller det næstværste.

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Jeg skal svare på det sidste her. Allerførst vil jeg citere fra min tale:

»Det er ikke rimeligt at afvente det endegyldige bevis for et stofs skadelige egenskaber i tilfælde, hvor der er risiko for alvorlige skader på mennesker eller miljø.« Så det er helt klart.

Jeg må nok sige, jeg oplever måske mere debatten her i dag, som om SF og Enhedslisten har det problem, at de jo gerne skulle se, om de ikke kunne finde Venstre og så beskyldte Venstre for et eller andet. Men det er altså noget, de så må se ud ad vinduet efter, for det lykkes dem ikke rigtigt. Så opfinder de et par ting, som vi så skal diskutere.

Sandheden er jo den, og det vil jeg da godt sige til hr. Søren Kolstrup: Jamen et belastningsindeks fortæller jo netop, hvad der er i et stof, hvordan det belaster miljøet. Og jeg svarede hr. Søren Kolstrup ved at sige meget præcist, at hvis hr. Søren Kolstrup havde nogle forslag, så synes jeg, at han skulle komme med dem; så var vi meget villige til at se på det. Nu er vi jo kommet med ét, og vi ser gerne på det andet.

Ellers vil jeg kun sige til hr. Steen Gade omkring det, at vi var inde at kigge på det: Til oplysning for dem, der ikke ved så meget om det her antibegroningsmiddel, så var det faktisk sådan, at diskussionen opstod ved, at det i starten skulle forbydes. Herefter havde vi et samråd i Miljø- og Planlægningsudvalget, og dér noterede jeg med tilfredshed, at man så gik ind i en forhandling og kom i en diskussion, og man skulle så prøve i samarbejde at finde ud af det – det, som i øvrigt altid præger en god, sund miljødebat: at man i samarbejde finder ud af det.

Vi synes, det er fint, at man går ind og kigger på midlerne. Vi synes bare ikke, man skal kigge enkeltvis på dem. Der kan selvfølgelig være nogle, der er så farlige. Men jeg vil da sige, at vi føler os jo da på ret sikker grund, eftersom netop også hele strategien her lægger op til, at vi går ind og kigger på alle de elementer, som jeg nævnte i min ordførertale. Så det går nok.

Formanden:

Hr. Steen Gade, en sidste kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Jeg vil godt sige, at hr. Hans Christian Schmidt kommer rigtig dårligt ud af denne her diskussion om antibegroningsmidler.

Sagen er, at det er utrolig veldokumenteret, at netop disse stoffer er farlige. Der lå også undersøgelser, som jeg har nævnt, om, at det var synligt, og at man kunne finde beviserne i naturen i Danmark på, at det her er noget skidt, og at vi skal af med det. Derfor duer det simpelt hen ikke som eksempel på en hovsaløsning.

Der kunne findes andre, men så er vi ude i noget, hvor Venstre skal ud og sige: Jamen det kan godt være, at nogle af de stoffer, som i dag er fuldt lovlige, er farlige. Det er det, vi bør sætte fokus på, og det er dér, vi skal bruge det internationale samarbejde; ikke på at hindre fornuftige indgreb på steder, hvor vi har viden og har sikker grund under fødderne.

(Kort bemærkning).

Ebbe Kalnæs (CD):

Det, der bringer mig herop, er, at jeg gerne vil stille hr. Hans Christian Schmidt et spørgsmål til diskussionen om en hovsaløsning.

Når det bliver sagt, at det var en hovsaløsning, kunne det så ikke skyldes, at det, der hedder lystbådstrategien, kun udgjorde nogle ganske få procent, måske 4-5 pct., måske lidt mere, af det samlede problem, men at man, hvad angik bundmalingssiden, altså den virkelig giftige, erhvervsfartøjerne osv., ikke havde det med i den løsning? Så meget kunne man ikke favne.

Jeg vil spørge hr. Hans Christian Schmidt: Var det ikke også et spørgsmål om, at branchen, der laver lystbådebundmaling, har smidt en masse farlige stoffer ud over en årrække og endnu har noget af kobbermalingen tilbage, men den er reduceret stærkt, og man anviser, hvor lidt man skal bruge i stedet for det, vi har smurt på?

Er det ikke også et spørgsmål om, at det samarbejde, man havde med branchen for at lave en løsning, sprang man fra, og at det er i den ånd, at det for hr. Hans Christian Schmidt kunne virke som en hovsaløsning?

Hans Christian Schmidt (V):

Jeg vil starte med at svare først hr. Ebbe Kalnæs.

Jo, det er det, hr. Ebbe Kalnæs. Og jeg synes, det er meget rigtigt formuleret, at det netop var alle de forhold, der gjorde, at det blev en hovsaløsning: at man ikke fulgte op på den strategi, man var i gang med, og afventede resultatet; at man ikke indgik i en forhandling med de folk i stedet for at pådutte dem noget.

Jeg glæder mig så over, at det endte anderledes, nemlig at man gik ind i en forhandling.

Men jeg må da sige til hr. Steen Gade: Hr. Steen Gade gør sig fejl i den beskyldning lige nu, at hr. Steen Gade mener, at hvis et stof er godt undersøgt, så kan man byde de mennesker, der bruger stoffet, hvad som helst bagefter. Og deri bestod hovsaløsningen, at pludselig udsendte man signal om, at nu skulle det forbydes, og det skulle gå stærkt. Og så kastede man altså hele den her forsamling mennesker ud i en sag, hvor intet var gennemprøvet, intet var gennemanalyseret, men pludselig havde man en afgørelse.

Jeg synes bare, vi sammen skal glæde os over, at det var en hovsaløsning, som ikke nåede at blive gennemført. Det var startet på et forkert grundlag, det var startet med et knips med fingrene, men det endte godt derved, at man fulgte rådene og gik ind og forhandlede med de mennesker i stedet for at diktere dem. Det er et godt signal i miljødebatten.

Tom Beck (KF):

Det Konservative Folkeparti er enig i, at kemikalieområdet bør bringes i fokus. Som miljøministeren udtrykte det, er vi også glade for, at næsten alle partier står bag forespørgslen. Det tyder på en grundig og saglig fremtidig behandling.

Unødvendig og uansvarlig brug af kemikalier med uønskede virkninger skal naturligvis undgås, men vi tror også på, at virksomhederne og erhvervslivet generelt har det synspunkt og vil være indstillet på at gøre en indsats, også på dette miljøområde, hvis det kan ske i en fornuftig balance, som kan sikre fortsat produktion, selv om det i nogle tilfælde må ske uden benyttelse af tidligere anvendte kemikalier og lignende.

Vi finder det naturligt at gå ind i dette arbejde, fordi vi ønsker at skabe og bevare både et godt miljø og et godt erhvervsliv, som kan være med til at udvikle de rene og bedst mulige produktionsformer og produkter og dermed sikre borgerne mod skader fra uønskede kemikalier.

Som en naturlig forudsætning for det må man efterlyse den bedste, den bredeste og mest sikre viden om hele kemikalieområdet. Derfor er vi enige i, at første skridt på vejen må være at sikre den viden og de undersøgelser, som er nødvendige, hvorefter der på et sagligt og realistisk grundlag kan tages stilling til, hvad der

er nødvendigt og fornuftigt, og hvordan det i givet fald skal ske.

Vi ønsker at deltage i den proces, hvor vi til stadighed vil påvirke til, at de initiativer i form af konkrete udspil til opfølgning af strategien, der iværksættes, tager rimeligt hensyn både til miljø og virksomheder.

Miljøministeren nævnte i sin indledning, at han anser, at EU's indsats i form af risikovurdering ikke sker med fornøden hurtighed endnu, men at man er på vej. Vi er enige i, at Danmark skal være foregangsland; vi ser det som udtryk for, at man vil øge indsatsen for at afklare, hvilke kemikalier der har uønskede virkninger. Det er også vores holdning, at der skal være tale om en fornuftig koordinering inden for EU og helst også på globalt plan.

Steen Gade (SF):

Jeg vil gerne sige det med det samme, at der er meget ros fra SF til den strategi, som regeringen har fremlagt. Vi støtter, at man går over til at lave anvendelsesforskrifter i betydelig højere grad, at man arbejder stærkere med substitution, at man udvikler forsigtighedsprincippet, øger ansvaret hos producenterne, og at vi skal have flere stoffer ind på listen over uønskede stoffer. Vores synspunkt er jo faktisk, at man tager hele effektlisten og ikke kun tager det efter mængde, for de er jo lige farlige, og at vi derfor i virkeligheden får en betydelig længere liste end den, der arbejdes med i dag.

Vi glæder os således også over at genfinde en god del af de forslag og ideer, som vi gennem de sidste år – sidst med vores beslutningsforslag fra sidste sommer – har presset på for. Det gælder så forskellige emner som indsats for gruppeklassificering, indgreb over for phtalater, særlig indsats for børn og fostre og styrkelse af kemikalieinspektionen og styrkelse af hele kemikalieområdet i Miljøstyrelsen. For her er jo ved oprettelsen af et nyt kontor faktisk tale om en national opprioritering, og det gælder den diskussion, vi havde lige før om indgreb mod giftige bundmalinger, for blot at nævne nogen.

Derfor vil vi selvfølgelig også gerne støtte den foreslåede vedtagelse, der jo mest fastlægges det fremtidige arbejde på det her område.

På SF's initiativ har Miljøudvalget taget initiativ til i samarbejde med Teknologirådet og Miljøministeriet at afholde en stor høring om hele kemikalieområdet. Det bliver første opfølgning, hvorefter vi forventer en række udspil fra regeringen. Vi ved jo, at der kommer et ud-

spil om børn og fostre, som statsministeren har haft utrolig lang tid til at lave – jeg ved ikke, hvad han egentlig går og laver, den statsminister, men han kunne passende sende den her redegørelse til os nu. Så er det om ftalater, så er det om pvc, og efter vores opfattelse kræves en lang række andre udspil.

Det er mit ønske, at vi kan gennemføre det i Folketinget, så der også kan laves mindre høringer eller debatdage med offentlig adgang, når disse konkrete udspil kommer i løbet af året.

Jeg er glad for, at et stort flertal i Miljøudvalget, hvis ikke alle, har sagt, at i 1999 har kemikalieområdet en meget høj prioritet i vores arbejde, for efter vores opfattelse skal der ryddes op i det kemikaos, der omgiver os.

Regeringen lægger op til en meget betydelig EU-indsats og en global indsats. Motoren er i betydelig grad generationsmålsætningen fra Nordsøkonventionen.

Jeg vil gerne rose et flot stykke arbejde, der handler om at styrke kemikalieområdet i forbindelse med vores miljøbistand til ulandene og i forhold til Central- og Østeuropa. Det synes jeg er godt tænkt, og det skal vi have sikkerhed for bliver udviklet. Det vil være en stor fordel for disse lande, men det vil jo altså også være en stor fordel for os, plus at det virkelig er til fordel for de fattigste. Jeg synes, det er tænkt flot i EU-afsnittet, modigt, deadline 2005 – flot. Det kan ikke skrives flottere. Nu er det bare at få det gennemført.

Derimod vil jeg kritisere to områder, to svagheder. Det ene er formuleringen om at bruge forbud. Jeg synes, den er for svag. Der er nemlig brug for langt flere forbud end dem, vi ser i dag. Alt for ofte er det kemikalieindustrien og de kemiske stoffer, der bliver taget større hensyn til, end det er os borgere, som jo i realiteten er ufrivillige deltagere i et stort kemisk eksperiment.

Disse forbud skal givetvis ofte gennemføres internationalt og oftest i EU, men det kræver en national strategi og plan. Skal vi forbyde bromerede flammehæmmere, ftalater, bundmalinger – hvad vi bør – så skal der lægges en plan for Danmark, hvor der skal tænkes i at skabe alliancer med ligesindede lande for at få presset på i EU og internationale konventioner, men selvfølgelig også for selv at kunne gøre noget i Danmark, og det kan jeg ikke forstå, at ministeren ikke er enig med mig i. Jeg vil spørge ham, om han ikke er enig i det. Hvis han er

enig i det, så må det også have en stærkere opfølgning end det, der er skrevet.

Det andet – og det er nok lidt værre – handler om afgifter. Der står pænt, at vi skal bruge afgifter i en EU-strategi, i EU-sammenhæng, men at bruge afgifter i en national sammenhæng står der bare nogle løse formuleringer om. Hvem er det, der er skurken? Jeg kan ikke tro, det er miljøministeren, der ikke vil være med til afgifter på det her område. Er det andre dele af regeringen, der ikke vil være med til afgifter? For SF vil det være en vigtig del for den måde, vi går til finanslovforhandlinger på, at vi får indført afgiftsinstrumentet på kemikalieområdet. Det vil være en hovedprioritet for os i disse forhandlinger.

Jeg synes, det har været en god debat indtil nu. Jeg vil kun håbe, at det betyder, at vi som Socialdemokratiets ordfører sagde, holder dampen oppe, og at vi også kan holde dampen oppe hele 1999. Det kan være, vi får brug for første del af år 2000 også for at komme længere til bunds i det og få udnyttet den styrkelse, som det er lagt op til, også ved at oprette et nyt kontor i Miljøministeriet.

(Kort bemærkning).

Ebbe Kalnæs (CD):

Jeg vil gerne spørge hr. Steen Gade med hensyn til afgiftsinstrumentet: Bekymrer det ikke hr. Steen Gade lidt, når man taler om afgifter på kemikalier, når vi forsøger at prøve at vurdere, hvor det er farligst, og hvor vi skal sætte ind, og når vi så finder kemikalier, som ikke alene er uheldige, men farlige osv., så at operere med afgifter? Altså tanken om, at hvis man vil betale, så kan man godt bruge det.

Spørgsmålet er, om ikke man burde være lidt mere sådan aggressiv på fronten og sige, at når vi kan påvise med rimelig grund, ikke et eller andet udefineret bekymringsprincip, men når vi kan definere, at her er der noget, der er sundhedsskadeligt, her er noget, der er uheldigt, om vi så ikke skal fjerne det helt.

Altså det at bruge afgift i den her sammenhæng kan undre mig lidt – at man skulle kunne betale sig fra at bruge uheldige midler.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Til hr. Ebbe Kalnæs: Jeg mener, SF mener, at vi skal bruge mange flere forbud. Det var faktisk en vigtig del og også en kritik af strategien, at den lagde for lidt vægt på forbud.

Vi skal forbyde mange flere stoffer, men vi skal bestemt også bruge afgiftsinstrumentet for de stoffer, som vi ikke forbyder.

Så siger hr. Ebbe Kalnæs: Jamen så kan man betale sig fra det. Ja, men hvad er realiteten i dag? Realiteten i dag er, at miljøministeren har lavet en liste over uønskede stoffer. Her kan man ikke betale sig fra noget som helst, og det offentlige får ingen penge i kassen til at lave forskning og produktudvikling i alternativer og substitution. Nej, vi får bare en liste, der bliver sendt ud, og som man kan læse på Miljø- og Energiministeriets hjemmeside eller trække hjem på computeren. Det er i den sammenhæng, man skal se afgiftsinstrumentet som et umådelig kraftigt signal til industrien og forbrugere om at få de uønskede stoffer væk; de uønskede stoffer, som vi endnu ikke kan forbyde.

(Kort bemærkning).

Ebbe Kalnæs (CD):

Hvis vi har uønskede stoffer, som vi af mange årsager ikke vælger at forbyde, er det så ikke heldigere med en så god prioritering, at det er muligt at fortælle, hvordan de stoffer virker, og hvad der måske kunne erstatte dem? Er der ikke så meget tillid hos SF til, at der faktisk er en masse fornuftige mennesker, som – hvis de så listen over de stoffer, de skulle passe på – rent faktisk også var i stand til at reagere? Over for de få, som er bedøvende ligeglade og egoistiske på dette område, er jeg bange for, at hverken afgifter eller noget andet hjælper.

(Kort bemærkning).

Helga Moos (V):

Jeg mener, hr. Steen Gades indlæg manglede lidt om, at vi skal arbejde med mange flere facetter, når det gælder kemikaliestrategien; det kommer meget til at gå på forbud, og det kommer meget til at gå på afgifter.

Jeg synes, vi skal til at arbejde med mange flere strenge, slå på flere strenge, f.eks. ved at bygge vore rensningsanlæg med en sådan teknik, at stofferne bliver nedbrudt dér, i stedet for at vi absolut skal gå rundt i halvnusset tøj, fordi vi ikke tør bruge midlerne, men kan slippe af med dem ved at indrette vore rensningsanlæg bedre. Jeg synes også, det er interessante nye signaler, der kommer fra DMU, hvor man siger, at stoffer, som man ikke troede kunne nedbrydes i jorden, alligevel godt kan nedbrydes. Jeg

synes, vi skal have mange flere facetter med ind i strategien.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Jeg synes nu, der er mange facetter i regeringens udspil, og jeg har som sagt rost det, så jeg kan vel ikke give større signal om, at jeg mener, der skal være mange facetter.

Til spørgsmålet, om man også skal have afgiftsinstrumentet med, vil jeg sige, at alle de ordførere, der har været heroppe og støttet EU-afsnittet i strategien, må i hvert fald gå ind for afgifter, for der står utrolig meget om afgifter på EU-niveau. Jeg gætter på, at når De Konservative og Venstre har stået heroppe og støttet EU-strategien, går man i hvert fald ind for afgifter på EU-niveau. Jeg siger bare, at vi kan også lave afgifter på nationalt niveau, og jeg synes, vi skal gå i gang med det. For SF vil det have høj prioritet i finanslovforhandlingerne til efteråret.

Så vil jeg sige til hr. Ebbe Kalnæs: Det handler ikke om mistillid eller noget, der har med det at gøre. De, der skulle betale afgift af de ting, der er på f.eks. listen over uønskede stoffer, ville i høj grad være industrien. Det ville være helt almindeligt, at de satte sig ned og sagde: Vi ved, det er dårlige stoffer, og vi vil også få en økonomisk fordel af at skifte til andre stoffer. Nogle ville selvfølgelig være private forbrugere, men det ville først og fremmest være industrien. Jeg ved så meget om industriens folk, at de kan regne, og det vil sige, at hvis der kommer afgifter på, vil de tænke sig endnu mere om, end hvis de kun havde fået en liste. Men begge dele er nødvendige.

Selvfolgelig skal man have tillid til sine medborgere, men det er ikke altid, man skal have tillid til dem, der producerer stofferne, for de har jo indimellem en anden dagsorden.

(Kort bemærkning).

Ole M. Nielsen (KRF):

Det var debatten mellem hr. Steen Gade og hr. Ebbe Kalnæs om uønskede stoffer og afgifter eller ikke afgifter, der lokkede mig herop, men nu kom hr. Steen Gade næsten til at svare på mit spørgsmål her til sidst i indlægget, hvor det blev lidt mere varieret.

Når hr. Steen Gade vil have nogle stoffer væk fra listen over uønskede stoffer og hellere lægge en afgift på dem, må det jo være i erkendelse af – sådan ønsker jeg at forstå det, og det vil jeg

gerne have bekræftet – at verden er ikke helt sort eller helt hvid, og de stoffer er ikke enten helt gode eller helt onde eller helt uskadelige eller helt skadelige.

Der er altså stoffer, vi er i tvivl om, og vi kan måske erkende ligesom hr. Ebbe Kalnæs og fru Helga Moos, at der kommer ny viden undervejs. Der er nogle stoffer, som det er svært at undvære, men når de er belastet af en afgift, får vi måske et yderligere incitament til at fravælge dem og vælge nogle, der er bedre. I den henseende går Kristeligt Folkeparti ind for afgifter som et adfærdsregulerende instrument og som motivation til at finde ud af nye ting hele tiden. Jeg vil bare gerne have bekræftet, at det egentlig er den filosofi, der ligger bagved, og det fik jeg næsten bekræftet før.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Jamen det vil jeg godt bekræfte. Jeg tror, det er sådan, at afgifter er et instrument, man skal bruge, og man skal også bruge det lidt mere uideologisk, end debatten ofte er her i Folketinget. Det kan være et vældig nyttigt instrument.

Der er en række stoffer, som vi af forskellige grunde er bekymrede over og måske direkte bange for, men som vi alligevel ikke kan få forbudt, enten fordi det juridisk er besværligt, eller fordi vi ikke er fuldstændig sikre, osv. Her synes jeg, det ville være vældig vigtigt, at vi både får nogle penge, som kan bruges til forskning i alternative metoder og alternative stoffer, og at vi får et økonomisk incitament – som det hedder i virksomhederne og vel også hos os som forbrugere – til at opføre os så miljøvenligt som overhovedet muligt.

Svend Aage Fauherholdt (DF):

Når vi i dag skal diskutere de kemiske stoffer, må vi tage udgangspunkt hos både forbrugerne og producenterne. Det er meget vigtigt, at alle bliver involveret i denne vigtige sag, for kemikalier er jo en vigtig sag. Vi bruger dem alle sammen, men vi ved ikke alle sammen, hvad de består af, og vi ved også, at ved produktionen af kemikalier ligger der i mange tilfælde en fabriks-hemmighed bag. Vi siger heroppefra, at vi ønsker en bedre varedeklaration og forskellige andre ting, og her vil vi fra Dansk Folkepartis side utrolig gerne være med, så vi alle bliver endnu mere vidende om de ting, som bliver produceret rundt omkring.

En ting som fødevarereproduktionen er også afhængig af kemikalier, og vi kan ikke sige her i dag, at vi skal fjerne samtlige kemikalier, for så er der ting, der går i stå, og industrien er også afhængig af kemikalier. Det er klart, som det er sagt allerede af en del talere her fra talerstolen, at der er uønskede stoffer imellem, som vi gerne skal have fjernet, og som det kan være nødvendigt at fjerne; men der kan også være stoffer, som vi måske indimellem synes kan være uønskede, men som er en nødvendighed – måske også for mennesker, for der er jo mennesker, som indimellem skal indtage nogle ting, der indeholder kemiske stoffer.

Vi har snakket om slam, og det er et stort problem, for her er kemiske stoffer også iblandet. Hvad gør vi dér? Det er rimeligt, at vi også inddrager vort slam i diskussionen, for det er sådan set et fælles problem for os alle i dette land og også uden for Danmark. Det er en af de ting, som vi fremover helt klart også skal flette ind i debatten: Er det nok, at vi laver et mineraliseringsanlæg og så håber, at vi kan tørre det væk, eller hvordan skal det ske fremover?

Det er klart, at et så stort område som kemiske stoffer klarer vi ikke på én dag og heller ikke på én måned eller nogle måneder. Vi skal i dybden med det, og derfor skal vi gerne have producenterne til at deltage i debatten.

Det forslag til vedtagelse, der er fremsat, går Dansk Folkeparti ind for.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Det, hr. Fauerholdt sagde om slam, synes jeg var interessant. Betyder det, at hr. Fauerholdt vil være med, når vi nu får en plan for phtalater, til at vi for alvor får gjort noget ved det problem, som phtalaterne i slammet udgør? Det er jo ikke det eneste problem med slam, men det er da et problem, hvor vi kan tage nogle politiske beslutninger, som ret effektivt vil begrænse tilførslen af phtalater til slam.

Det handler også om f.eks. tekstiltryk, det handler også om gulvbelægning i baderum og sådan nogle helt konkrete ting. Vi ved simpelt hen, hvor slammet kommer fra, og vi ved, det er giftigt, og alligevel griber vi ikke ind. Er det et sted, hvor hr. Fauerholdt mener, vi godt kunne begynde? Så ville vi jo være på vej til at løse problemerne ved kilden i stedet for altid at skulle reparere bagefter.

(Kort bemærkning).

Svend Aage Fauerholdt (DF):

Tak for spørgsmålet fra hr. Gade. Det er lige bestemt dér, Dansk Folkeparti gerne vil være med på banen. Vores slam er nemlig et problem, og det bliver et større problem, og det er vort håb, at vi kan samles om at arbejde hen imod, at vi får behandlet slammet helt rigtigt.

Ebbe Kalnæs (CD):

Også CD vil gerne bekræfte, at vi er meget positive over for, at der kommer en gennemarbejdet strategi på området.

Der er ingen tvivl om, at kemikalieproblemet er et alvorligt problem. Alvoren består i, at en lang række af de stoffer, vi taler om, ved vi sådan set ikke så meget om, og det vil sige, at der ligger et stort arbejde foran os – både lokalt, men også internationalt – med at få afdækket, hvad det er for nogle problemer, vi har.

Deri indgår selvfølgelig også det, som vi fælles med andre borgerlige partier har peget på, nemlig nødvendigheden af at få vurderet og prioriteret, dvs. få vægget, hvad det er for nogle stoffer og hvilken grad af farlighed, vi taler om. Der er selvfølgelig et stort ønske om at beskytte så meget som muligt på dette område, men vi ved også godt, at omfanget af opgaven er så stort, at det vil være meget vanskeligt at skaffe de ressourcer og den indsats, der skal til, i tilstrækkeligt omfang, så man kan gøre alt på én gang. Derfor lægger vi utrolig megen vægt på prioriteringen inden for dette område og lægger vægt på at se det som en strategi, hvor man vælger, hvor der skal sættes ind først. Det synes vi er vigtigt.

Selvfølgelig skal indsatsen bygge på viden og sund fornuft; det er de ting, der skal råde. Jeg skal ikke nedgøre en masse mennesker, en masse interesseorganisationer og grønne organisationer, som kæmper bravt her. De er væsentlige at have med for at bide beslutningstagere og lovgivere i haserne og hælene og gøre opmærksom på, at der er noget galt, men jeg vil gerne understrege, at det er vigtigt, at vi lovgivere bruger vores viden og sunde fornuft og laver underbyggede, brede indsatser på et område som dette her og også får spørgsmålet om prioritering ind.

Der er brug for megen forskning på området, og vi skal være parate i enhver situation til at forske og få området vurderet. Men der er ingen tvivl om, at der på en række punkter spilles meget på følelsesregistret. Der er megen religi-

øsitet på området, og det skyldes, at vi rent mediemæssigt er nået til den situation, at når en eller anden forsker har fundet et eller andet, får vi en omgang halv viden med en kæmpeoverskrift og finder så en gang imellem ud af, at det problem er reelt.

Men er det et gammelt problem, vi har forladt for længst, altså at der er tale om stoffer og virkninger efter dem, som vi har faset ud og forladt for længe, længe siden? Det får vi ikke at vide. Og hovedproblemet er, at det er meget vigtigt, hvis der skal skabes respekt om det her, at man holder sig meget nøgternt til sagen, fordi tages nogen i at spille et overdrevent spil, så reduceres respekten, og hvis folk kan bruge det som katapult til at være ligeglade med alt andet, så er det farligt for sagen. Så er det ganske alvorligt.

Så vil jeg også godt sige om politiske styringsinstrumenter, at kemikalier og produkter kan være så farlige i brug, at der kun er ét at gøre, og det er at forbyde dem; det er klart. Derfor må der løbende udføres den forskning. Afgifter kan ikke bruges andet end i mindre omfang. Det har ikke den virkning; det har somme tider den modsatte virkning. Vi kan faktisk være med til at forringe det globale miljø ved at opstille nogle krav i Danmark, som er så store, at man undlader at producere det her og gør det i langt værre forfatning andre steder. Det har vi eksempler på, det kan der peges på, og jeg vil gerne gøre det, hvis nogen havde ønske om at stille spørgsmålet.

Vi tror på at bruge guleroden frem for pisen. Det skal der ingen tvivl være om. Det er der ikke nogen grund til ikke at understrege. Og som sagt er det her ikke en afvisning. Vi tager det her spørgsmål meget alvorligt, men igen vil jeg understrege, at prioritering er vigtig, fordi vi ikke kan det hele på samme tid. Bredde i indsatsen er vigtig, og jeg har også et par gange understreget sammen med andre, at det er vigtigt at få hele bredden med, og bl.a. har vi jo i udvalget drøftet det. Jeg kan huske, at fru Helga Moos fra Venstre har understreget nogle gange også, at hele medicinstrategien på det her område er en ret alvorlig strategi, som man finder en masse eksempler på, og den er vi altså nødt til at have med ind, fordi der i høj grad er tale om giftighed for miljøet.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Under den her debat er jeg blevet en smule usikker på, hvor vi har CD. Den første melding fra CD i forbindelse med debatten med hr. Steen Gade lød på, at vi skal være mere aggressive. Nu lyder den på, at vi skal prioritere, men vi skal også bruge gulerod. Vil CD være med til – og jeg tænker på, når vi skal være aggressive og præcise og skal prioritere – at tage produktregistrets samkørsler og undersøge f.eks. de 20 mest anvendte kemikalier i Danmark? Ifølge min egen private lille undersøgelse, Enhedslistens undersøgelse, er i hvert fald 15 af de 20 mest anvendte bare møjfarlige: hjerne-skadende, akut giftige, allergifremkaldende, kræftfremkaldende, kronisk giftige, giftige. Så kunne vi jo tage dem: Forbud! Er det den aggressive CD-ordfører, der vil være med til det? Og hvor kommer så gulerodsordføreren ind? Det er dér, jeg godt vil have en afklaring.

(Kort bemærkning).

Ebbe Kalnæs (CD):

At CD og Enhedslisten forstår noget forskelligt ved at være aggressiv, er der ingen tvivl om. Hvis vi tager de 20 stoffer, så er vi helt villige til at gå ind og analysere dem og præcis sætte dem op i et register og se, hvad der er værst, og dér må vi så gå i gang med indsatsen og forbyde, hvis det er nødvendigt. Ingen tvivl om det.

Men det, der jo sker med Enhedslistens engagement i den her sag, er, at der er tale om religiøsitet. Der er tale om, at man er parat til, ja, jeg tror, man kalder det et forsigtighedsprincip, men jeg vil snarere kalde det et gøren bangeprincip, og det er en hovskisnovskiholdning, som går på, at alt er meget giftigt. Det, at Enhedslisten afviser en prioritering, afviser at rubricere de her ting i farlighed og belastning og ikke vil være med til at forsøge det, er faktisk det, der gør, at man ikke får løsninger på det her, for ellers kunne man godt nå langt med guleroden.

Vibeke Peschardt (RV):

Nu er der jo her givet meget ros til den nationale strategi for kemikalier, som vi skal behandle i dag. Jeg vil godt sige, at det, der er afgørende for os, først og fremmest er, at man har en dansk national strategi på det område. Og jeg vil godt hæfte mig lidt ved det, for det, jeg vil sige lige om lidt, er rimelig negativt, og det er specielt med henblik på den måde, vi – ikke

vi, men måske andre – agerer i EU og måske også på globalt plan.

Udgangspunktet er altså, at vi i vores hverdag omgiver os med omkring 100.000 uvurderede stoffer. Danmark er jo, sådan som jeg har forstået det og også kan læse det af strategien og andre papirer, et foregangsland på det her område, fordi vi rent faktisk har lavet en strategi: Vi har lavet forbud, vi har betjent os af afgifter. Og jeg vil godt lige i den forbindelse sige til hr. Steen Gade, som jeg ikke tog en kort bemærkning til før, at Det Radikale Venstre ikke på nogen måde hverken i regeringen eller på anden vis har blokeret for afgiftsinstrumentet. Det skal selvfølgelig bruges i den her sammenhæng, som det bruges i andre.

Når jeg alligevel en gang imellem godt kan blive en lille smule modløs – det er sådan et forsøg på at vende tingene på hovedet – så er det jo, fordi der i miljøet og i vores hverdag er så mange mere eller mindre synlige følger af de gifte, vi omgiver os med. Og det, der er meningen med strategien, er jo på lang sigt at få nogle resultater af strategien, nemlig det, at mennesker får det bedre, at miljøet får det bedre, og at sygdomme eventuelt kan reduceres.

På den anden side kan det jo ikke nytte noget at være overmodløs, men jeg kan ikke forstå, at man nu har haft en dansk miljøkommissær i fire år, uden at det er lykkedes i EU at få lagt en kemikaliestrategi. Det kan godt være, hun har forsøgt på det, men der er ikke kommet meget ud af det. Strategipapiret fortæller jo, at vurderingen af kemikalier i EU konstant sander til, måske ikke hos miljøkommissæren, men så alle mulige andre steder. Det vil sige, at selv om vi har – og det er det, der må være basis for det – en fornuftig dansk strategi, så har den altså ikke formået at slå igennem i EU-systemet, og mange af disse ting her kan vi ikke løse alene. Vi bliver nødt til at gøre det på internationalt plan.

Så vil jeg godt hæfte mig lidt ved, hvor svært det i virkeligheden har været gennem tiden at få lagt nogle strategier. Jeg kan huske fra en hel del år siden, hvor vanskeligt det var at få arbejdsmiljøet i orden for folk, der arbejdede med klorerede opløsningsmidler. Man troede simpelt hen ikke på, at de kunne blive syge af det. I dag har man det sådan, at man har en formodning om, at visse farlige stoffer i plastic kan være skadelige for mennesker og for deres omgivelser, at det er astma- og allergifremkaldende, at det ødelægger folks helbred på forskellige måder, men da det ikke kan bevises, da risiko-

vurderingen ikke er hundrede procent, ja, så har man ikke kunnet trænge igennem med at forbyde det. Og det er dér, jeg mener, man faktisk hellere må være lidt for forsigtig og sørge for nogle ordentlige regler.

Med hensyn til den konkrete strategi, som den ligger her, og med hensyn til vedtagelsen er vi helt enige i den. Den er sådan set også meget svær at være uenig i. Den er hverken for lang eller for detaljeret, men til gengæld rummer den jo en mulighed for at sætte turbo på området, hvis der findes et flertal, der vil være med til det. Og det synes jeg sådan set man skulle arbejde på at finde. Det vil vi i hvert fald gøre meget for. Vores mål er at få det så rigtigt og så ordentligt som muligt uden nogen stor teknologiforskrækkelse.

(Kort bemærkning).

Helga Moos (V):

Jeg går ud fra, at fru Vibeke Peschardt er interesseret i under denne her kemikaliestrategi, at vi får lagt en strategi, der deler ting op i sundhed og miljø. Ting, der gavner sundheden, kan jo godt skade miljøet, og netop det, at vi har en mangel på bredde i debatten, viser jo, at vi end ikke har miljøvurderet medicin overhovedet, og det håber jeg da også at Det Radikale Venstre vil gå ind for sker.

Så vil jeg gerne spørge, om Det Radikale Venstre er interesseret i og vil arbejde for, at der bliver udarbejdet en letforståelig målestok for farlighed. Det er sådan, at når vi taler med almindelige mennesker, så aner de ikke forskel på farlighed og giftighed, når det gælder BAM eller solanin. Man tror, at fordi det er en grøn kartoffel, så er den sund, mens hvis det er BAM, så er det giftigt. Vil man være med til at arbejde for det?

(Kort bemærkning).

Vibeke Peschardt (RV):

Til fru Helga Moos: Nu har vi jo i anden sammenhæng diskuteret sådan noget som »en letforståelig målestok for farlighed«. Hvis det er det samme, der menes, som det, der diskuteres omkring et belastningsindeks for pesticider, så ved vi jo i hvert fald derfra, at det er meget vanskeligt at lave sådan et. Men vi vil da på ingen måde sætte os imod det, hvis det kunne lade sig gøre for området her.

Med hensyn til miljø og sundhed er vi da meget interesseret i, at der forskes i det, og at der forskes mere i det. Jeg hører personlig til

dem, der tror på en sammenhæng mellem brystkræft og pesticider f.eks., som professoren i Odense har godtgjort det, og der kan findes andre ting, som vi mangler forskning i. Og det vil vi gerne fremme.

(Kort bemærkning).

Helga Moos (V):

Jeg vil opfordre fru Vibeke Peschardt til at læse The Lancet, og hvis man læser den og ser den konklusion, som Philippe Grandjean har fået igennem til det internationale tidsskrift, er simpelt hen så tyndt, at det er til at græde over.

(Kort bemærkning).

Vibeke Peschardt (RV):

Det er jeg ikke enig i, så jeg græder ikke.

Søren Kolstrup (EL):

Det er en lidt spøjs situation at skulle stå her og sige, at Enhedslisten som en række andre ordførere sandelig er enig med regeringen i en række af de initiativer, man har taget, og de udspil, man er kommet med. Vi er f.eks. enige med regeringen i, at forbrugerne skal have ret til at få oplysning om den farlige kemis indvirkning på sundhed og miljø. Vi er enige med regeringen i, at forbruget af farlig kemi skal ned. Vi er enige i, at listen over uønskede stoffer skal opdateres.

Jeg var meget enig med den socialdemokratiske ordfører, da han sagde, at vi skulle have mere power på. Jeg var også enig med den socialdemokratiske ordfører, da han sagde, at det var vigtigt, at man havde en national strategi på området.

Men samtidig synes jeg også, det er vigtigt at erindre om det, som ministeren var inde på, at når der tales så meget på området og gøres så lidt, så er det, fordi vi lever i et samfund, hvor der ikke hersker demokratiske tilstande, hvor man har en stærk magtblok, der hele tiden infiltrerer statsapparatet – det gælder EU, det gælder i lidt mindre omfang Danmark – og hele tiden sikrer, at der sker meget lidt på området. Og det spændende og springende er, om hegnspelele så kan flyttes en smule i spørgsmålet, og om den lovgivende magt og folkestyret dog kan manifestere sig en lille smule på området. Det synes jeg vil være spændende at se.

Jeg må også sige, at Enhedslisten mener, der er tale om meget brede formuleringer i regeringens udspil. Vi deltager alt, hvad vi orker, i den

proces, som nu sættes i gang, men jeg må også sige, at vi er en smule forurologiet over, at man ikke allerede nu fremhæver stødretningen i det arbejde, der skal finde sted, og jeg vil godt pointere hvorfor.

Alene de sidste 2 år har vi kunnet konstatere, at der måske er mellem 1.000 og 2.000 nye stoffer på markedet, der er allergifremkaldende, så samtidig med at vi hele tiden er bagudskuende i den her debat, så tonser det løs med nye stoffer eller sagt på en anden måde: Vi står over for – lidt flot, men præcist sagt – kapitalismens blinde vækst. Der er fri investering. Det indebærer mange nye spændende produkter, javist, det er klart, men det indebærer også mange omkostninger, som man så først debatterer efterfølgende. Sådan er vores samfundsmekanisme indrettet.

Enhedslisten finder, at det er vigtigt at tage den her diskussion i tre strategier:

For det første at forbrugerne får mulighed for at fravælge farlige produkter, så man undgår allergi, kræft, gift, fenol, og hvad der kan være tale om – altså effektiv mærkning, centrale registre, der hele tiden opdateres; at vi giver forbrugerne forbedret klageadgang; at de ansatte på fabrikkerne får mulighed for at foreslå og realisere arbejdsmetoder, som kan overflødiggøre farlige stoffer. Det er den ene diskussion.

For det andet at vi styrker substitutionsmulighederne, så et farligt stof erstattes af et ikke-farligt eller om fornødent et mindre farligt stof, at renere teknologi kort sagt vinder frem, og at vi i den forbindelse ikke er bange for at bruge forbudslinjen for netop at fremme renere teknologi.

Men så vil jeg også sige, at det tredje strategisnit er, at vi gennem forskning og en alternativ demokratisk produktion, hvor virksomhedernes overskud anvendes til yderligere at styrke økologisk nonfoodproduktion, styrker, at forbrugerne hele tiden har nogle alternativer.

Vi ved jo, at der findes maling uden fungicider; vi ved, man kan lave kosmetik uden parfumefragrance; vi ved, man kan lave rengøringsmidler uden miljøbelastende syntetiske tensider. Derfor skal vi selvfølgelig fremme en sådan produktion.

Hvis vi skal tage de store briller på og gøre langsigtede betragtninger, så er jeg enig med ministeren, når han siger, at vi – ja, som en mellem-løsning – skal finde en bedre balance mellem den politiske magt og de magtkoncentrationer, der er i form af de internationale kemi-

koncerner. Men der må ikke herske tvivl om, at målet må være, at der sker en nedsmeltning af disse internationale magtkonglomerater.

Derfor synes jeg, det var befriende, at ministeren havde en meget simpel betragtning om statsmagten, nemlig som et redskab for de stærke og store. Det er jo ikke hver dag, man hører sådan en elementær statsanalyse, så vi ikke forplumrer det alt sammen i statsidealisme. Men lad det nu ligge.

Enhedslisten håber, at den her debat kan resultere i, at det kemikaos, som vi møder i produktion og forbrug, jeg vil ikke sige bliver ryddet op, men at vi får taget fat.

Netop fordi jeg er en smule nervøs for, om der nu virkelig sker noget, vil jeg tillade mig også at fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

»En styrket indsats på kemikalieområdet tillægges afgørende prioritet.

Folketinget har i forlængelse af vedtagelsen af D 49 den 30. januar 1997 noteret sig, at regeringen nu har fremlagt en strategi for en styrket indsats på kemikalieområdet. På den baggrund opfordrer Folketinget miljø- og energiministeren til

- i den kommende samling at fremlægge konkrete udspil til opfølgning af strategien, herunder synliggøre dagligvarers indhold af uønsket kemi, kortlægge, hvilke af de uønskede kemikalier på Miljøstyrelsens effektivste der kan indføres et nationalt forbud mod, samt tage initiativ til begrænsning af uønskede kemiske stoffer og til
  - at uddybe elementer i strategien f.eks. i form af offentlige konferencer og temahøringer.
- (Forslag til vedtagelse nr. V 56).

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (Se ovenfor). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

Thorkild B. Fransaard (FP):

Fremskridtspartiet er ikke medforslagsstiller til denne forespørgsel til miljø- og energiministeren. Vi vil da gerne være med i sådan en forespørgselsdebat, men vi mener faktisk, at vi ved for lidt på det her område til, at vi skulle have forespørgselsdebatten nu.

En forespørgselsdebat udmunder jo altid i en vedtagelse, og derfor skal man jo have et grundlag at vedtage på.

Hele kemikalieområdet er noget, som vi ikke alene her i Danmark kan lave en strategi for. Det er noget, der skal ses internationalt ligesom hele miljødebatten, og hvad dermed følger. Vi har set mange eksempler på, at vi vil prøve at gøre det alene her i Danmark, men det hjælper ingenting.

I Fremskridtspartiet vil vi gerne være med til at arbejde på det her område, men vi skal høre noget mere om det internationalt og høre det fra uvildige sider, så vi derudfra kan være med til at tage beslutning om eller i hvert være med til at tage stilling til, hvad der er farligt, og hvad der ikke er farligt.

Det er nu engang sådan med kemikalier, at vi ikke kan undvære dem. Det gælder såvel i industrien som i landbruget. Hvis vi ingen kemikalier havde, ja, så havde vi ingen mulighed for at sikre det velfærdssamfund, som vi har her i Danmark, og som heldigvis også vil brede sig til andre steder i verden. Vi havde ingen mulighed for at opfylde de ønsker, forbrugerne har, hvis vi ikke havde nogen form for kemikalier.

Men selvfølgelig vil jeg da ikke herfra stå og sige, at de alle sammen er ufarlige. Det kan jeg ikke. Omvendt er det lige så forkert at sige, at de alle er farlige.

Vi skal passe meget på, at hele den debat, som nu er startet på kemikalieområdet, ikke løber lige så meget af sporet som den debat, vi har haft på pesticidområdet. Ja, pesticider er også kemikalier, og de udgør jo 0,6 pct. af alle de kemikalier, vi bruger her i Danmark. Den har jo kørt på det højeste det sidste år. Pesticider er bekæmpelsesmidler, noget, der bruges til at sprøjte planterne med, så de ikke angribes og bliver syge. Det er noget, der ikke kan undværes, hvis vi ser globalt på det. Hvis vi ikke havde pesticider, ja, så var det umuligt at skaffe fødevarer nok til den befolkning, der er på jorden. Derfor skal man passe på ikke at komme helt i skoven. Jeg nævner bare det her, fordi vi nu starter debatten på hele kemikalieområdet, og der skal vi passe på, at det ikke løber lige så skævt.

I Fremskridtspartiet er vi spændt på, hvordan det her vil udvikle sig, og vi vil se på det med meget realistiske øjne, ligeegyldigt om det er debatter her i Folketingssalen, eller når det bliver udformet som lovforslag. Men én ting er helt sikker, nemlig at vi i Fremskridtspartiet meget

gerne vil have, og vi kræver faktisk, at inden hver debat eller inden hvert lovforslag vedtages, skal vi have det hele bedømt af uvildige øjne. Det skal ikke bare være dem, der tror på det, der tager stilling til det her. Det skal ikke bare være nogle, der hele tiden skal føre an i debatten. Nej, vi skal have uvildige øjne til at se på, hvad der virkelig er farligt, og hvad der er ufarligt. Ellers går det skævt, som jeg sagde før om pesticiddebatten.

Der er af næsten alle partier fremsat et forslag til vedtagelse. Fremskridtspartiet er ikke med. Det er ikke, fordi vi ikke kan stemme for det. Det slutter med, at i den kommende samling fremlægges der konkret udspil til opfølgning og strategi. Det er ganske udmærket, men der ville vi meget gerne, at der videre havde stået, at det skal ses i international sammenhæng. Det andet punkt – at uddybe strategien f.eks. i form af offentlige konferencer og temahøringer – er også udmærket, men der ville vi meget gerne have med, at til samtlige konferencer og høringer skal vi have fat i noget uvildig ekspertise på området. Men det er noget, vi må tage op, når det skal føres ud i livet.

Vi er ikke medforslagsstillere, fordi vi ikke mener, at forslaget er fyldestgørende nok, men vi vil da stemme for det.

Ole M. Nielsen (KRF):

Det er jo utroligt, at vi med den her kemikalie-strategi kan tage fat på sådan et næsten uopdyrket område inden for miljøsektoren, og det er utrolig glædeligt, at vi kommer dertil, at miljøtiltag nu skal til at betyde noget og virke ind på os alle sammen i vores produktion og på vores hverdag, hvor, hvis jeg skal ride en af mine kæpheste, miljøindsatsen jo i nogle år stort set har gået på at forfølge landbruget.

Der er masser af uopklarede spørgsmål på kemikalieområdet, men der er jo også eksempler på, at vi ikke har taget konsekvensen af den viden, vi allerede har, og det er godt, at der er fælles ønsker om en styrket indsats på kemikalieområdet, også selv om vi selvfølgelig ikke mener lige nøjagtig det samme med det, for det kan man tydeligt høre at vi ikke gør. Men det er glædeligt, at der er det ønske om en indsats, når man tager i betragtning, at brugen af kemiske stoffer fortsat vokser med nærmest eksplosiv hast.

Det er også lidt af et paradoks, at i en tid, hvor de politiske forbrugere ellers har holdt deres indtog og sikret et grønt Danmark ved at

fremme økologiske fødevarer, lavenergipærer osv. og har en ukuelig evne til at have de rigtige miljøholdninger til de rigtige miljøspørgsmål, er der næsten ingen grænser for, hvad befolkningen vil finde sig i, når det gælder miljø sagen, såfremt altså det lige er på de rigtige områder og det ikke rammer dem selv.

Hvad er kemikalieområdet da? Er det et vigtigt miljøspørgsmål? De fleste har vel en eller anden forskrækkelse over for kemikalier – altså kemikalier er i sig selv et ubehageligt ord – ligesom de fleste også har en forskrækkelse over for tanken om højere benzinpriser, højere afgifter på forbrug af vand, øgede affaldsaffgifter osv. – bare for at nævne et enkelt paradoks.

Strategier til reduktion af kemikalimængden er selvfølgelig et skridt og endda et skridt i den rigtige retning, men desværre hænger det område måske nok lidt for meget sammen med den megen angst, der præger enhver debat på miljøområdet. Det er også forståeligt, at kontrol og nedbringelse af kemiske stoffer virker bedre i det skræmmende kemikalieperspektiv end en diskussion om, hvilken strategi vi skal anvende for at nedbringe antallet af plasticbæreposer.

Det er blevet både lettere og sværere at føre miljøpolitik i Danmark, for der er mange områder, hvor det er ganske populært, at der føres en skrap miljøpolitik, og andre igen, hvor det er fuldstændig umuligt. Det mest iøjnefaldende eksempel på umulighed er nok, når det handler om forbruget af benzin. Det er lettere at føre skrap miljøpolitik på områder, der ikke rammer os selv.

Det er nok ved at være på tide, at miljøspørgsmålet ikke længere blot er et prioriteringsvalg mellem de forskellige områder, men at spørgsmålet igen må være rettet mod vores grundlæggende ansvar for kloden. Det er ikke kun den nuværende forurening af jorden, der alene er en trussel mod menneskeheden og naturens overlevelse. Det er også vores manglende helhedstænkning. Vi giver lidt til miljøet med økologiske tiltag osv. og en bedre strategi på kemikalieområdet, men så tager vi altså også snart igen en hurtig tur med charter til Solkysten og et generelt overforbrug. Velstandsstatens forbrugskultur er absolut det største onde for miljøet. Vi har brug for en helhedstænkning. Vi har brug for Kristeligt Folkepartis debat om værdier.

Så var det interessant at høre hr. Svend Aage Fauerholdts idé om slam. Der er det med slam, at det jo er koncentratet af vores forkerte lev-

ned, man kan se i slammet, og derfor var det jo ikke nogen helt ringe idé at få analyseret, hvor forkeret vi lever, ved at analysere, hvad der er i slammet. Jeg synes faktisk, det er en fremragende idé.

I stedet for at lukke øjnene for problemerne må vi tage konsekvenserne. Det er nødvendigt, at vi skaber et samfund med udstrakt genbrug og sparsommelighed i forbruget af goder og ressourcer. Alle dele af samfundet fra den største virksomhed over det offentlige og til den mindste forbruger må lære at tænke som forvaltere, tænke i helheder, ikke som forbrugere i alle beslutninger. Kodeordene må være nøjsomhed og hensyn til vore medmennesker og ikke mindst efterkommere.

Et element i hele den her helhedstænkning er jo så altså kemikaliestrategien. Det er vigtigt at få lavet en liste over uønskede stoffer, at få begrænset anvendelsen, at få kontrol, at få produktansvar, at få mærkningsordninger osv., og Kristeligt Folkeparti er med på, at vi kan tage nationale tiltag, selv om vi ikke kan komme igennem med dem på EU-plan, og at vi selvfølgelig skal vurdere tingene ganske nøje, når vi går i gang med det. Der er jo heller ikke nogen grund til at være masochist.

Vi er også med på, at afgiftsinstrumentet stadig væk er et godt adfærdsregulerende instrument, som man også skal være klar til at ændre, hvis det viser sig, at ny viden fortæller, at den måde, man nu er begyndt at bruge instrumentet på, er forkert.

Vi ser frem til den indsats, der skal gøres i den kommende tid.

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Jeg vil gerne sige ordførerne tak for en meget spændende og meget konstruktiv diskussion. Jeg har noteret mig de kritiske punkter, der har været i relation til regeringens kemikaliestrategi, og jeg skal prøve at komme tilbage til nogle af dem og prøve at svare på de spørgsmål, der er stillet mig.

Men inden jeg gør dét, vil jeg gerne kvittere for den generelt meget positive modtagelse, som strategien har fået her i dag i Folketinget.

Det er også mit eget indtryk, at mine medarbejders forarbejde har været overordentlig solidt, og at strategien er udtryk for, ikke bare hvor alvorligt miljøproblemet med industrikemikalier er i vores samfund, men også hvor alvorligt regeringen tager det spørgsmål. På dette som på andre miljøområder søger vi også

internationalt at være foregangsland og presse udviklingen så langt frem som overhovedet muligt.

Jeg er glad for den positive modtagelse af strategien, og jeg mener, at vi i strategien og i den diskussion, der har været her i dag, har et fornemt grundlag at komme videre på.

Jeg tror, det var hr. Martin Glerup, der først fremhævede de mange måske udokumenterede, men nok så nærliggende farer, der knytter sig til det stærkt stigende kemikalietryk i samfundet. Når vi ser flere og flere allergiske lidelser, som forpester livet for børn og voksne, så tror jeg ligesom hr. Glerup, at det har sammenhæng med kemikalietrykket, og når vi ser de belastninger og den forarmelse af vores natur, der sker, har det også sammenhæng med det stigende kemikalietryk.

Og jeg tror, at hr. Glerup har fuldstændig ret, når han i modsætning til andre ordførere i sit indlæg betonedede, hvor vigtigt det er, at vi ikke sætter tempoet ned, men tværtimod sætter tempoet op. Regeringen er fuldstændig enig og prøver med sin strategi sammen med andre lande at presse udviklingen så hurtigt frem som overhovedet muligt.

Jeg vil også gerne sige hr. Hans Christian Schmidt tak for hans indlæg. Jeg synes, det var et meget konstruktivt og positivt indlæg, og vi vil meget gerne samarbejde med hans parti ligesom med andre partier i opfølgningen af strategien.

Det er klart, at der er nuanceforskelle os imellem. En forskel er nok synet på, hvad man kan gøre nationalt. Hr. Schmidt mener, at der er tale om et valg: Enten satser man på den internationale indsats – og det er det, han er tilhænger af – sådan at man for at undgå konkurrenceforvridning og få den størst mulige miljø-mæssige effekt satser på at gøre noget sammen med andre lande og ikke udsætter sit eget erhvervsliv for en særbelastning ved at gøre tingene i sit eget land i stedet for at vente på de fælles regler, eller også satser man på den nationale indsats, som måske nok gør, at man kan handle lidt hurtigere, men som til gengæld har alle de problemer, jeg lige har nævnt, i sig.

Efter regeringens opfattelse er der ikke tale om et sådant valg. Vi mener, det er et falsk alternativ. Der er efter vores opfattelse behov for at gøre noget både på globalt plan og på regionalt plan og på nationalt plan. Al erfaring viser, at det er ved vekselvirkningen mellem den lokale, den nationale, den regionale og den glo-

bale regulering, man får det bedste resultat. Jeg tror, alle lande har erfaringer med at prøve at løse et miljøproblem lokalt og nationalt, som har givet dem viden og dermed input til at få tilstrækkelig styrke i de internationale reguleringer.

Vi kan i Danmark henvise til et oplagt eksempel: Det store arbejde, der er gjort fra de danske kemikaliemyndigheders side i relation til godkendelse, henholdsvis ikkegodkendelse, af pesticider, har efter min opfattelse klart været med til at præge arbejdet i EU-sammenhæng og gjort, at vi har et utrolig solidt fundament for vores deltagelse i det internationale arbejde.

Så selv om jeg er enig med hr. Schmidt i, at det ønskelige er, at så mange lande som overhovedet muligt er omfattet af en regulering, er det synspunkts rigtighed ikke ensbetydende med, at man så skal give afkald på at gøre noget hjemme dér, hvor man har mulighed for at gøre det.

Hr. Hans Christian Schmidt var meget bange for hovsaløsninger. Det synspunkt deler jeg, og særkendet ved dansk miljøpolitik i de sidste mere end 25 år har jo faktisk været at sikre, at vi ikke handlede, før vi havde solid viden. Før vi havde et solidt fagligt grundlag, skulle vi ikke handle, og det er derfor, forskningsinstitutionerne spiller så stor en rolle i Miljø- og Energiministeriet, og det er også derfor, vi internationalt er så optaget af samarbejde netop på det forskningsmæssige område.

Hr. Schmidt havde da også vanskeligt ved at nævne hovsaløsninger, og jeg må sige til ham, at hans eksempel med antibegroningsmidler er et meget uheldigt valgt eksempel. I den forbindelse foreligger der et af de mest gennemarbejdede dokumentationsmaterialer, i øvrigt indhentet af en vore regionale myndigheder, til at dokumentere problemets omfang. Og det, Miljøstyrelsen gjorde i den pågældende situation, efter at det var blevet dokumenteret, var, at man kom med forslag til regler, som så gik ud i almindelig høring, og som – som hr. Schmidt ved – gav anledning til en meget kraftig og hidsig diskussion, men som også betød, at vi nåede frem til en handlingsplan, der betyder, at vi anerkender problemets alvor, sætter os nogle ambitiøse mål, arbejder sammen med industrien om at udvikle tilstrækkelige alternativer og får løst problemet i et samarbejde mellem miljømyndighederne, farve- og lakindustrien og sejlerne selv.

Må jeg også henvise til, at vi på antibegroningsområdet har haft, synes jeg selv, ret flotte resultater i vores globale samarbejde, når det drejer sig om den kommercielle skibsfart.

Hr. Schmidt var inde på tanken om et behandlingsindeks, og dér vil jeg henvise ham til at læse det, der er kommet fra Bichel-udvalget, som jo i enighed mellem alle de eksperter, vi råder over i Danmark: fra forskningsinstitutionerne, fra erhvervsorganisationerne, fra de grønne organisationer, fra landboforeningerne og fra myndigheder, undersøgte tanken om et belastningsindeks og forkastede den. Der var faglig enighed om, at ideen om et belastningsindeks, hvor tillokkende den end kan være, ikke var realistisk, altså et samlet belastningsindeks, hvor man tager hensyn til alle de belastninger og risici, der er knyttet til pesticider.

Så hvis jeg skal fremhæve et af de, jeg vil ikke sige positive, men i hvert fald klare resultater fra Bichel-udvalget, er det netop, at man har sat punktum for den faglige diskussion om et belastningsindeks, som vi også har ført her i Folketingssalen.

Til De Konservative vil jeg gerne sige, at jeg er enig i hensynet til den kemiske industri. Jeg var kritisk over for den kemiske industri på internationalt plan, men jeg vil gerne fremhæve, at i Danmark har vi faktisk haft et glimrende samarbejde med den kemiske industri, som jeg gerne ser fortsat.

Hr. Steen Gade var efter nogle venlige ord inde på to kritiske bemærkninger om henholdsvis nationale forbud og afgifter, og jeg er ked af, at strategien er blevet opfattet som defensiv på disse to punkter, for jeg tror ikke, han og jeg ser forskelligt på tingene, når det drejer sig om disse punkter.

Må jeg til fru Vibeke Peschardt sige, at jeg fuldstændig deler hendes frustration over, hvor lidt der er sket inden for EU-samarbejdet. Det er netop derfor, vi har satset så højt på vores indsats inden for EU, som vi har gjort. Jeg tror imidlertid, det er farligt at give den danske miljøkommissær skylden for det her. Det har været en langsom og proces, og regelgrundlaget har ikke været tilstrækkeligt. Og hvis man skal kritisere nogen inden for EU-systemet, har det snarere været DG 3 end DG 11, altså Industriegeneraldirektoratet, som har haft ansvaret for dette, men jeg deler hendes frustration fuldt ud.

Må jeg til hr. Søren Kolstrup sige, at der er masser af punkter, hvor vi kan forbedre vores strategier, og at jeg meget gerne lytter til hans

råd. Men han er måske nede i den modsatte grøft i forhold til, hvor hr. Hans Christian Schmidt befinder sig, idet hr. Schmidt kun vil lege internationalt, mens hr. Kolstrup er bekymret for alt, hvad der sker uden for landets grænser. Sådan lyttede jeg mig til det, men det kan umuligt være hans mening, og vi vil meget gerne samarbejde også med Enhedslisten.

Min taletid er opbrugt, men jeg vil gerne kvittere også for de øvrige indlæg, jeg har hørt her i dag, for jeg synes faktisk, det har været en god debat. Så selv om vi har haft nogle meningsforskelle undervejs, mener jeg, der er et glimrende grundlag at komme videre på, og det burde vi også kunne komme her i Folketinget i betragtning af, at det her nok er et af de områder, hvor der er den største og mest udbredte enighed i befolkningen.

(Kort bemærkning).

Ebbe Kalnæs (CD):

Jeg vil gerne vende tilbage til diskussionen om begroningshæmmende bundmalinger og sige til miljøministeren: Om man skal kalde det en hovsaløsning, ved jeg ikke, men som jeg tidligere nævnte i en kort bemærkning, er det for det første kun nogle få procent af det samlede problem, det drejer sig om, og for det andet drejer det sig om en branche, som over få år har reduceret det giftige indhold i stofferne ganske stærkt og piller en masse stoffer ud.

Vi har en mere kommerciel skibsfart, hvor malingen og alt muligt andet er hulens giftigt. Det er vi enige om, og det problem skal vi prøve at løse, men når vi tager det lille hjørne ud, der hedder lystbåde, og hvor der en stor del af året faktisk er tale om lystbåde, som ikke engang er hjemmehørende i Danmark, og som vi ikke kan blande os i, nemlig tyske lystbåde, som vi ikke kan gøre noget ved, og hvoraf mange i øvrigt får foretaget bundmalingen her i Danmark, i hvert fald i det sydlige område, hvor jeg har min gang til hverdag, så opnår vi ikke noget som helst ved det.

Og jeg mener, at det, miljøministeren gjorde i den situation, egentlig var at bruge det lille hjørne af sagen som en propagandasag, og det var illoyalt over for de samarbejdspartnere, som har lagt store ressourcer i at lave alle mulige slags forsøg på det her område.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Hans Christian Schmidt i anden ordfører-runde.

Hans Christian Schmidt (V):

Jeg vil gerne starte med at takke ministeren for de bemærkninger, han kom med på baggrund af de synspunkter, Venstre har tilkendegivet i dag.

Så vil jeg sige til miljøministeren, at det er rigtigt, at vi hele tiden har EU-sammenhænge og globale sammenhænge for øje, når vi kigger på det her. Og at det skulle tolkes derhen, at vi ikke er så opmærksomme på det nationale, skyldes åbenbart, at ministeren ikke fik alt det med, som jeg sagde i første omgang, og derfor vil jeg sige det igen og så håbe på, at ministeren får det med denne gang:

Jeg sagde helt klart og tydeligt, at forbrugere skal sikres mod skadelige virkninger fra produktet ved, at producenterne pålægges et større ansvar og selvfølgelig en forpligtelse til at oplyse om eventuelle bivirkninger, uden at det resulterer i en omvendt bevisbyrde, hvor producenterne skal bevise, at stofferne er ufarlige. Det tror jeg ligger meget tæt på. Jeg sagde, at vi er enige i, at regeringen skal arbejde for et øget tempo i anvendelsesbegrænsningsarbejdet. Jeg sagde også, at vi synes, det er en god idé at efterprøve hele listen over uønskede stoffer.

Så vi er sådan set meget enige i det hele, men det er klart, at det er vigtigt at være med både på EU-planen og på den globale plan, for man kan jo hurtigt få lavet nogle ordninger i Danmark, der kommer til at se lidt anderledes ud, når først man kommer tæt på. Og her var det, jeg spurgte ministeren, om vi i forbindelse med produktregistret kunne risikere – og dér forstod jeg på ministeren, at han ville være opmærksom på, at vi ikke skulle risikere det – at vi så ikke kan bruge de mere miljøvenlige midler på grund af, at vi vil få problemer med at få de oplysninger, vi skal bruge for at kunne gøre det. Så dér er jeg sådan set meget fortrøstningsfuld over for den debat, der nu kommer her.

Når jeg har benyttet ordet hovsaløsning, kan det jo godt overraske mig lidt, at det, at jeg brugte det eksempel, som jeg gjorde, er noget af det, som har optaget de fleste i dag, for jeg synes nu ikke, det er så svært at se det. Jeg tror, det kommer mere an på, at nogle anlægger den betragtning, om et middel har været undersøgt, og at andre, når de kalder det en hovsaløsning, anlægger den betragtning, at det er måden, man reagerer på. Og jeg synes nu stadig væk, at det kunne have været gjort anderledes med hensyn til antibegroningsmidlerne, men lad det ikke blive det, der skal stå tilbage efter i dag, for det

synes jeg mere er, at vi skal gøre noget ved hele kemikalieområdet og analysere og debattere det.

Jeg kunne også godt have nævnt, at dengang vi fratog bæravlerne det middel, som de brugte, efterlod vi dem i hvert fald i en situation, der fik dem til at komme i deputation til Miljø- og Planlægningsudvalget for at fortælle, hvad de nu gik imod.

Heldigvis lykkedes det så at finde en ordning, men vi har nu stadig væk den holdning, at det kan gøres på en lidt anden måde, når man skal løse opgaven med de forskellige kemikalier, og for os ville det være dejligt med en samlet prioritering og en samlet plan. Og det er den, jeg forstår at også regeringen lægger op til, og det støtter vi, og vi ser frem til dette arbejde.

(Kort bemærkning).

Thorkild B. Frandsgaard (FP):

Ja, jeg vil også sige tak til miljøministeren for en god tale her til sidst. Men det, der kalder mig herop, er især, at miljøministeren lægger op til, at det skal ske i samarbejde med industrien, at vi får løst det her problem. Bl.a. nævnte miljøministeren, at det skulle ske i samarbejde med farve- og lakindustrien. Det var jeg glad for at høre, for der er jo også delte meninger inden for denne industri om, hvad der er mest farligt, om det er vandbaseret maling eller på anden måde.

Men det, jeg vil spørge ministeren om, er, om ministeren vil foranledige, at en ekspertise inden for det område, farve- og lakindustrien, kan deltage eller være med til at komme med nogle oplysninger på de kommende høringer og konferencer om det her område.

(Kort bemærkning).

Helga Moos (V):

Det er ærgerligt, at der ligger den uvillighed til at arbejde med en målestok for en miljø- og sundhedsbelastning. Det er jo sådan, at det godt kan lade sig gøre. Jeg vil gøre opmærksom på, at når det gælder vurdering af Femern Sunds 8 forslag til forbindelse, har man lavet belastningsindeks, hvor man med faktorer, der strækker sig fra 1,3 til 3,5, kan sætte tal på, hvor meget det belaster, selv om noget er tunnel, noget er bro. Så man kan jo godt sammenligne de forskellige faktorer og alligevel få nogle tal, der er forståelige for befolkningen.

Så jeg håber, at den uvillighed til at arbejde med målestokke, belastningsindeks, bliver dæmpet undervejs i kemikaliestrategien.

Miljø- og energiministeren (Svend Auken): Jeg er nødt til at sige til fru Moos, at det ikke er alt det, vi mennesker sætter os for at nå, vi i praksis når. Det hænder, at man sætter sig et mål, og så må man i arbejdet opgive at nå målet, fordi det ikke er muligt at nå det.

Jeg tror faktisk, det er 10 år siden eller længere, at man formulerede målet om, at man i Danmark ville prøve at formulere sådan et belastningsindeks for pesticider. Siden da har der været utallige undersøgelser og vurderinger frem og tilbage. Senest har samtlige eksperter i Danmark fra landbrug, fra forskning, fra industri, fra myndigheder sat sig sammen og diskutert: Er det muligt at lave et sådant belastningsindeks..? Og er kommet til den nedslående konklusion, at det ikke er muligt.

Så det er ikke et spørgsmål om det, fru Helga Moos kalder modvillighed, og som man vel på almindelig dansk kalder modvilje, men modvilighed er fint nok for mig; det er ikke udtryk for nogen form for modvillighed. Men skiftende regeringer, skiftende grupper af eksperter har arbejdet med det, og det kan ikke lade sig gøre.

Jeg mener også personlig, det er langt lettere at sammenligne broer og tunneler, end det er at sammenligne de mange mulige skadevirkninger, belastninger, der kan være af giftstoffer, hvor man jo ofte er nødt til at tage en diskussion om, hvad det er, man vil, hvad det er for et problem, man vil have løst, og om man så vil acceptere de bivirkninger, der er på andre områder, og foretage en konkret bedømmelse uden at have hjælp og støtte af et belastningsindeks.

Det ville jo være let, vidunderligt sådan set, hvis man bare kunne tage en liste ned fra hylde og så spørge om, hvor det står henne, hvad indekstallet er for dette stof i forhold til et andet stof, og så bruge det til prioritering. Så nemt kommer vi altså desværre ikke rundt om det, og det skyldes ikke modvillighed eller noget andet. Det skyldes, at det efter en grundig, faglig vurdering har vist sig ikke at være hensigtsmæssigt eller muligt at gennemføre det.

Jeg skal ikke forlænge diskussionen om anti-begroningsmidler. Jeg kan kun til hr. Frandsgaard sige, at selvfølgelig vil farve- og lakindustrien blive inddraget hele vejen igennem; vi har et godt samarbejde med dem.

I det hele taget kunne jeg ønske mig, at den positive holdning til samarbejde, der findes i den danske kemiske industri, smittede af internationalt. Der er tegn i sol og måne på, at den internationale kemiske industri bliver mere nu-

anceret i sin stillingtagen, og det mener jeg vi i allerhøjeste grad skal understøtte, fordi vi har brug for industrien, ikke bare farve- og lakindustrien, som hr. Fransgaard nævner, men i det hele taget industriens ekspertise.

Til hr. Schmidt vil jeg gerne sige, at han selvfølgelig har ret i, at vi må være opmærksomme på, at vores produktregister kan anvendes og afveje forbrugeroplysning, forbrugeradgang, i forhold til det problem, som han nævner. Jeg vil meget gerne vurdere på dette. Vi er jo ikke interesserede i at spænde ben for os selv. Jeg er også enig med hr. Schmidt, når han siger, at vi har brug for en samlet afvejning af disse forskellige indsatsområder. Så også på det punkt kan jeg give tilslutning fra regeringens side.

Endnu engang vil jeg gerne sige tak til ordførerne for en god debat.

Hermed sluttede forhandlingen.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Som tidligere meddelt vil afstemningen om de fremsatte forslag til vedtagelse fremsat af ord-

førerne for forespørgerne, hr. Martin Glerup (S) m.fl., og hr. Søren Kolstrup (EL) blive foretaget i mødet i morgen.

Meddelelser fra formanden

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 8. april 1999, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 15.06
